Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 йил чиқиши, № 93 (13.653). 20 АПРЕЛЬ. 1967 йил ПАЙШАНБА Баҳоси 2 тийин.

Қишлоқ хўжалик меҳнатчилари! Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш учун курашдаги янги ютуқлар билан нишонлайлик!

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ 1967 ЙИЛ 1 МАЙ ЧАҚИРИҚЛАРИДАН).

ШАРҚ ҲАҚИҚАТЧИСИ — «ПРАВДА ВОСТОКА» ГАЗЕТАСИНИНГ 50 ЁШГА ТЎЛГАН КУНИДА УНИНГ ИЖОДИЙ КОЛЛЕКТИВИНИ, ЮЗ МИНГЛАБ УҚУВЧИЛАРИНИ ҲАМДА ИШЧИ-ДЕҲҚОН МУХБИРЛАРИНИ ҚИЗҒИН ТАБРИКЛАЙМИЗ ВА УЛАРГА СИҲАТ-САЛОМАТЛИК, ИШЛАРИДА КАТТА МУВАФФАҚИЯТЛАР ТИЛАЙМИЗ.

ҲАЁТ ОЙНАСИ

Матбуотимиз — ҳаёт ойнаси. Унинг ҳар бир саҳифаси, ҳар бир сатрида коммунизм қураётган ижодкор, талантли, меҳнатсевар халқимизнинг ҳаёт нафаси, улкан ишлари, режалари, истиқболи тўла акс этгандир.

Совет матбуоти — халқ минбари, унинг маслаҳатгўйи, янги, илғор ғояларнинг оташин тарғиботчисидир. У кўнглидаги бор гаплар ёзиладиган, халқ муддаоси ифода қилинадиган зарҳал саҳифалардир. Дунёда энг халқчил, принципиал ва ростгўй, энг кўп ўқувчилари бор бўлган матбуот ҳам совет матбуотидир. Коммунистик партиямиз қўлида қудратли ғоявий қурол бўлган матбуот партия сўзини, жанговар ишларини, коммунизм қуриш программасини амалга оширишда катта ижодий кучдир. Партия унинг ёрдамида қаҳрамон, ижодкор халқимиз билан ҳамиша сўзлашиб, фикрлашиб, маслаҳатлашиб туради. Бизнинг матбуотимиз чинакам агитатор, пропагандист, ташкилотчи ҳамдир. Совет матбуотининг бутун тарихи совет халқига, партияга хизмат қилиш, коммунизм ғояларининг тантанаси йўлида кураш олиб боришдан иборатдир. Матбуотимиз ана шу олижаноб ишлар жараёнида ўсди, мустаҳкамланди, қудратли ташкилотчи кучга, тарбия воситасига айланди.

Биз Совет ҳокимиятининг 50 йиллик юбилейига тайёргарлик кўрар эканмиз, Россияда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси учун курашда партиямиз билан ёнма-ён туриб курашган большевистик матбуотимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Мана бугун Урта Осиёдаги энг кекса газеталардан бири «Правда Востока» газетаси ташкил бўлганига 50 йил бўлди. Октябрь арафасида Туркистонда «Искра» традицияларини давом эттириб, меҳнаткаш халқ қалбида революция учқунларини алангалатган, улкан ишларга отлантирган ленинча «Правда» мизнинг йўлдоши, халқ ҳаётининг кўзгуси, буюк партиямиз ғояларининг оташин жарчиси «Правда Востока» муборак ёшга тўлган экан, бу ҳаммамиз учун, республикамиз матбуоти учун катта байрамдир.

Яратувчилик давримизнинг солномачилари — «Правда Востока» газетасининг журналистлари, унинг минг-минглаб мухбирлари, активлари улуғ замонамиз билан ҳамиша ҳамнафас бўлиб, коммунизм қураётган қаҳрамон халқ шижоати ва жасоратини куйламоқда, шу халқ меҳнатини улуғлаб, унга садоқат билан хизмат қилмоқда. Унинг ҳаққоний, жанговар зарҳал саҳифаларида, миллионлар қалб қўри билан битилган мисраларида революцион кураш, озод меҳнат тароналари, социалистик қурилиш зафарлари ойнадек равшан акс этди.

Революцион жанглар ўтида туғилган «Правда Востока»мизнинг хизматлари шу қадар катта ва азизки, у ўзбек элида халқлар дўстлигининг улкан ойласига бош бўлган ақлирасо, заковатли, камтарин улуғ рус халқининг катта, илғор маданиятини, революцион ғояларини кенг тарғиб этди ва этмоқда. Унинг туғён урган қалб ҳарорати хонадонларга нур, зиё киритди, қарийб ярим аср мобайнида ҳаммамизга зўр эҳтирос, ҳавас билан улуғ рус тилидан дарс берди. Шу тил туфайли башарият яратган жамики маданиятдан баҳраманд бўляпмиз. Бизлар шу боисдан ҳам «Правда Востока» — Шарқ ҳақиқатчисини қадрлаймиз, эъзозлаймиз.

«Правда Востока» чиларнинг ижодий меҳнатида пахтамизнинг олтин жилоси, баркамол саноатимизнинг юксалиш мадҳияси, маданиятимизнинг беқиёс намунаси қуёшдек балқиб турибди. Газета ҳамиша халқнинг орзу-истаклари, кураши ва интилишлари билан яшамоқда, миллионларни коммунистик қурилишнинг буюк вазифаларини бажаришга сафарбар этмоқда, янги кишини камол топтиришда партияга жуда яқиндан ёрдам бермоқда.

«Правда Востока» журналист кадрлар тайёрлашда катта мактаб хизматини ўтади. Бу мактабда ўқиб, таҳсил олган кадрларнинг жуда катта авлоди коммунистик қурилишнинг хилма-хил соҳаларида муваффақият билан иш олиб бормоқдалар. Газетанинг муборак даргоҳида, ижодий лабораториясидан йирик ёзувчилар, олимлар, партия, совет ходимлари етишиб чиқдики, бу билан ҳар биримиз ҳақли равишда фахрланамиз. Ҳозирги кунда ҳам «Правда Востока» ижодий коллективида ҳаётнинг хилма-хил соҳаларини яхши биладиган, фикр доираси кенг, талантли журналистлар иш олиб бормоқдалар.

«Правда Востока» газетасининг эллик йиллик байрами бутун республикамиз матбуотининг катта тўйидир. Совет Шарқидаги энг йирик газеталардан бири бўлган жонажон газетамиз тимсолида республикамиз матбуотининг бутун тараққиёт тарихини, кураш йўлини, ривожланиш истиқболларини кўрамиз. Газеталаримизнинг ҳозирги барқ уриб ривожланаётганлигига бир назар ташласак, нақадар илгарилаб кетганлигимизни тўла-тўкис пайқаб оламиз.

Коммунистик партия миллий республикаларда матбуотни ривожлантиришга бениҳоя катта аҳамият бериб келмоқда. Шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятимиз тобора барқ уриб гуллаётганлигини Совет Ўзбекистонида миллий матбуот мисли кўрилмаган даражада ривож топганлигидан ҳам билиш мумкин. Ҳозир республикамизда 209 та газета нашр этилмоқда. Уларнинг умумий тиражи 3 миллион 800 мингтадан зиёддир.

Матбуотимизнинг бундай ривожи Коммунистик партиямиз ленинча миллий сиёсатининг ҳаётбахш нурини, қудратини, ҳаётийлигини кўрсатувчи яққол мисолдир.

Биз зўр ифтихор билан «Правда Востока» коллективини газетанинг эллик йиллик ақл-заковат ёши билан табриклаймиз. Қардош оға газетамизни ўзбек одати бўйича, бағримизга босиб, азиз қўлларингизга ўзбекнинг ширин-шарбат тўла муборак дастурхонини тутамиз, сизларга республикамиз равнақи, ленинча миллий сиёсатнинг тантанаси, КПСС тарихий XXIII съезди қарорларини изчиллик билан амалга оширишда катта муваффақиятлар тилаймиз.

ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИНИНГ СУРЪАТИНИ ОШИРАЙЛИК

ФАРҒОНА, 19 апрель. (ЎзТАГ). Фарғона областининг меҳнатчилари Совет ҳокимиятининг яқинлашиб қолган юбилейи шарафига ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини қандай бажармоқдалар? Бугун бу ерда бўлиб ўтган партия-хўжалик активининг область кенгашида ана шу ҳақда гапирилди. Кенгашда Фарғона область ижроия комитетининг раиси М. Иброҳимов доклад қилди.

Шу кунларда Фарғона заводлари ва қурилишларида, далалар ва фермаларида зўр меҳнат ғайрати жўш урмоқда. Область саноати биринчи квартал топшириғини муддатидан олдин бажарди. Чорвадорлар давлатга гўшт, сут, тухум сотиш уч ойлик планини муваффақиятли адо этдилар. Чигит экиш тугалланай деб қолди. Шу билан бирга, кенгаш қатнашчилари саноат ва қишлоқ хўжалиги ходимларининг ишида мавжуд камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтдилар, юбилей йили суръатини тағин ҳам кўтариш имконини берувчи резервларни очиб бердилар.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбек совет адабиёти соҳасидаги хизматлари учун ва туғилган кунига 50 йил тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонига биноан, ёзувчи **Ҳаким Назиров** (Ҳаким Назир) Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

Сирдарё область, Пахтаорол районидаги «Пахтаорол» совхози Коминтерн бўлимининг ўртоқ Ю. Поскалид бошлиқ бригадасида чигит экиш тез ва соз ўтказиляпти. Бригадада учта агрегат тинимсиз ишлаб турибди. Суратда: тракторчи ўртоқ А. Хорлапидининг ўз экипажи билан чигит экаётган пайти.

А. Тўраев фотоси.

ҚУВОНЧЛИ ХАБАРЛАР

● Фориш районининг чорвадорлари қўзилатиш ва қоракўл тери тайёрлаш мажбуриятларини бажардилар. Хўжаликлар кўп миқдордаги қоракўл териларини қоракўл заводига юбориш тараддудини кўрмоқдалар. Бу қоракўл териларининг ҳар тўрттасидан бири пландан ташқари олинган терилардир.

Форишнинг «Қизилқум» ва «Чимқўрғон» совхозлари ҳар юз совлиқдан 150-160 қўзи олиб, юбилей йилида катта муваффақиятларга эришдилар. Донгдор чўпонлар Ж. Асанов ва С. Алиевнинг отарларида ҳар бир совлиқ иккитадан қўзилади.

● Самарқанд қишлоқ хўжалик институтининг илмий ходими Л. И. Сафонова таклиф қилган алоҳида усулда экиладиган қишлоқ хўжалик экинлари тупроқнинг ювилиб кетишига қарши курашда яхши восита бўлиб хизмат қилиши мумкин. Тоғдан доимо оқиб тушадиган қор сувлари оқимига кўндаланг йўл-йўл қилиб буғдой ёки арпа экилади.

Бу янги усул Самарқанд атрофида жойлашган Дарғом бўйи даштларида қўлланилди. Донли экинларни ана шу усулда экиш унумдор ерларнинг катта-катта майдонларини ҳар йили тупроқ эрозиясидан сақлаб қолади.

● Андижондаги ипак қурти уруғи заводи Тожикистон колхоз ва совхозларининг инкубаторийсида жонлантириш учун самолётда Душанбага ипак қурти уруғини жўнатди. Бу корхона Фарғона водийси, Қашқадарё ва Сурхондарё областларидаги кўпгина хўжаликлар номига кўп миқдорда қурт уруғи юборди.

ҚАРДОШЛАР МУСОБАҚАСИ

Хоразм областининг Қўшкўпир ва Туркманистон ССР нинг Тахта районлари бир-бирига қўшни. Қўшкўпир районидаги Охунбобоев номли колхоз эса Тахта районининг Куйбишев номли колхози билан чегарадош. Ҳар икки колхоз Ғозовот каналидан сув ичади, Каттакўл коллектори захни йўқотишда қардошларга баб-баравар хизмат қилади.

Яқинда Охунбобоев номли колхозда умумий йиғилиш бўлди. Тожикистон ССР Регар районидаги Ленин номли ва Янгийўл районидаги Ҳамроқул Турсунқулов номли колхозларнинг ташаббуси якдиллик билан қўллаб-қувватланди. Йиғилиш қатнашчилари Туркманистон ССРдаги Куйбишев номли колхоз билан мусобақалашишга қарор қилдилар ва қардошларга мактуб йўлладилар.

Шундан кейин Тахта районидаги Куйбишев номли колхоз аъзоларининг умумий йиғилиши бўлди. Унда Хоразмдан олинган мактуб ўқиб эшиттирилди. Шундай қилиб, икки колхоз ўртасида қардошлик мусобақаси бошланди.

Қуйида «Совет Ўзбекистони» мухбирининг илтимосига кўра, мусобақадош колхозларнинг дарғалари юбилей йили режалари, шу кунлардаги ишлари тўғрисида ҳикоя қилиб беришади.

ҚЎЛНИ ҚЎЛГА БЕРИБ...

АҲДИМИЗ ҚАТЪИЙ

С. ОЛЛОБЕРГАНОВ,
Қўшкўпир районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси

Халқимизда: «Қайрағоч қалин бўлса ёмғир ўтмас» деган мақол бор. Дарвоқе, дўстлик ва бирлик—кучимиз манбаи, ғалабаларимиз гарови. Қардошлар мусобақаси халқлар дўстлигини янада мустаҳкамлашда катта аҳамиятга эга эканлигини ҳис қилиб, биз Туркманистоннинг қўшни Куйбишев номли колхози билан мусобақалашдик.

Юбилей йилида 1175 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» етиштириш, давлатга салкам 6000 тонна пахта етказиб бериш, чорвачиликни рентабелли қилиш, ҳамма тармоқларни комплекс ривожлантириш—мусобақанинг асосий шартлари қилиб белгиланди.

Марднинг сўзи билан иши бир бўлади. Шу кунларда бутун диққат-эътиборимиз мўл ҳосил учун мустаҳкам пойдевор яратишга, кўкламги экишни қисқа муддатда ва юқори сифатли ўтказишга қаратилмоқда. Донгдор пахта усталаридан Матжон Нуриев, Ота Омонов, Матёқуб Юсупов бошчилик қилаётган 60 центнерчи бригадалар экиш пешқадамлари сафида бораётирлар. Ер ҳайдаш олдидан ҳар гектар ерга 20 тоннадан гўнг ва фосфорли ўғит солиняпти. Бу—ёш ғўзаларнинг ривожланишини тезлатади.

Биз туркманистонлик мусобақадошларимиз вакилларини экишнинг сифати билан танишиш ва тажриба алмашиш учун колхозимизга таклиф этдик. Ўз навбатида бир гуруҳ пахтакорларимиз, қардошларимиз далаларида бўлиб, уларнинг ишлари билан танишадилар.

МАРРА—42 ЦЕНТНЕР

Х. МУРОДОВ,
Туркманистон ССР Тахта районидаги Куйбишев номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

Хоразмнинг машъал хўжалиги билан мусобақалашишдан олдин имконият ва резервларимизни чамалаб кўрдик, аниқ ҳисоб-китобдан кейин беллашишга қарор қилдик.

Ўтган йили қўшниларимиз гектаридан 43,1 центнердан, биз эса 40.2 центнердан пахта етиштирдик. Бу йил 1650 гектар майдонга чигит экиб ҳар гектаридан 42 центнердан «оқ олтин» топширишга сўз берганмиз. Бизда 60 центнерчи бригадалар бор. Онна Отақиличев, Муҳаммад Омонов ўртоқлар бошлиқ бригадалар ўтган йили ҳосилдорликни 50 центнердан оширдилар, юбилей йилида 60 центнер учун кураш бошладилар.

Колхозимизда чигит экиш бир оз кечикиб бошланди. Сув танқислиги жиддий қийинчилик туғдирди. Бор сувни қўшнилар билан баҳам кўрдик. Унинг ҳар томчисидан тежаб-тергаб фойдаландик. Биргаликда ариқ қазиб, бир ариқдан сув ичиб келаётган ён қўшниларимиз шўр ювиш даврида ҳиммат кўрсатишди. Ўз нормаларини қамайтириб, бизга кўпроқ сув бердилар.

Кенгашиб ва шериклашиб ишлашнинг фойдаси катта. Бир-биримиздан ўрганиб ва қийинчиликларни ҳамжиҳатликда енгиб, умумий ишда муваффақиятга эришмоқдамиз. Мусобақа асосида янада унумлироқ меҳнат қилиб, юбилейга муносиб тўёна тайёрлаймиз.

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

Самимий миннатдорчилик

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновскийнинг вафоти муносабати билан ўз таъзияларини йўллаган Совет Иттифоқидаги корхоналар, муассаса ва ташкилотларнинг ҳамма коллективларига, айрим гражданларга, шунингдек қардош марксчи-ленинчи партиялар Марказий Комитетларига, социалистик мамлакатлар ва бошқа дўст мамлакатларнинг ҳукуматларига, чет давлатларнинг давлат ва ҳарбий арбобларига, дипломатик вакиллари, жамоат ташкилотлари ва айрим гражданларига самимий миннатдорчилик ва чуқур ташаккур изҳор қиладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

УЛКАН ТАЛАНТЛИ АРТИСТ ЮБИЛЕЙИ

18 апрелда СССР халқ артисти Лутфихоним Саримсоқова саҳнада 1601-марта пайдо бўлди, Комил Яшиннинг «Нурхон» пьесасида она ролини ижро этди. Шу куни Ўзбекистон пойтахти жамоатчилиги катта қалб эгаси, улкан талантли артист Лутфихоним Саримсоқовани туғилган кунига 70 йил тўлиши билан қутлади.

Л. Саримсоқова талантининг кўп сонли мухлислари, санъат ва адабиёт арбоблари, саноат корхоналари коллективларининг вакиллари халқ орасида «актёрлар онахони» номини олган артистни табриклаш учун келишди.

Л. Саримсоқова туғилган кунининг 70 йиллигига бағишланган кечани Ўзбекистон ССР маданият министри В. Й. Зоҳидов очди. Филология фанлари кандидати М. Алиев СССР халқ артистининг ҳаёти ва ижоди ҳақида гапириб берди. Ижодий ташкилотларнинг вакиллари, артистнинг санъатдаги сафдошлари юбилярни самимий табрикладилар. Ўзбекистон театрларининг артистлари ўзларининг миннатдорчилигини шеърлар, қўшиқлар ва рақслар билан изҳор қилдилар.

Кечада Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ГФРДАН КЕЛГАН МЕҲМОНЛАР

Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитетининг таклифига биноан, СССРда меҳмон бўлиб турган Германия Федератив Республикаси таниқли жамоат арбоблари делегацияси 19 апрелда Тошкентга келди.

Делегация составида олимлар, Ғарбий Германия касаба союзларининг арбоблари, саноатчилар, журналистлар бор. Жаҳон тинчлик кенгаши президиумининг аъзоси, «Штимме» нашриётининг директори Герберт Мохальский делегацияга бошчилик қилмоқда.

ГФРдан келган меҳмонлар Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қиладилар. Улар саноат корхоналари, ўқув юртлари, илмий тадқиқот ва маданий-оқартув муассасаларини бориб кўрадилар, республика жамоатчилигининг вакиллари билан учрашадилар. (ЎзТАГ).

БЕШ КУНЛИК ИШ ҲАФТАСИ

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилаётган корхоналарда жорий қилинаётган меҳнат ва истироҳатнинг янги режимини ишчилар сиҳат-саломатлик графиги деб атадилар. Касаба союзлари республика Советининг 18 апрелда Тошкентда ўтказилган пленумида Ўзбекистонда бу режимни қай тариқа яхши татбиқ этиш тўғрисида гап борди.

Ўзбекистон саноатининг турли соҳаларидаги саксон корхонанинг коллективлари ҳозир икки кун дам олган ҳолда беш кун ишлаяптилар. Улуғ Октябрнинг эллик йиллигига қадар ишчи ва хизматчиларни беш кунлик иш ҳафтасига кўчириш асосан тамомланади.

Республикада янги шароитларда ишлаш соҳасида бирмунча тажриба тўпланди. Пленумда доклад қилган Ўзбекистон касаба союзлари Советининг раиси М. А. Зоидов ва музокарада сўзга чиққан ўртоқлар шу тўғрида гапирдилар.

Беш кунлик иш ҳафтасига ўтилганидан кейин кўп корхоналарда ишлаб чиқариш кўрсаткичлари яхшиланди. Икки кун дам олиш—«ивановоликлар» графиги деб аталган график билан ишлаётган Тошкент Тўқимачилик комбинати кўпминг кишилик коллективининг ҳаётига самарали таъсир кўрсатди. Ана шу график тунги сменаларни энг кўп миқдорда қисқартириш имконини бермоқда. Тўқимачилик комбинатида меҳнат унумдорлиги ошди, иш ҳақи ҳам кўпайди.

23 пахта тозалаш заводининг коллективлари Ленинград графиги деб аталган график билан меҳнат қилмоқда. Бу график яхши натижалар берди. Ана шу янги система ишлаб чиқариш кўрсаткичларини оширишга, ишчи ва хизматчиларнинг дам олишини яхши уюштиришга ёрдам берди.

Пленум қатнашчилари янги меҳнат режимига ўтиш олдидан кенг кўламда ташкилотчилик, тушунтириш ва тарбия ишлари олиб борилганлиги ҳақида гапирдилар.

Пленумда таъкидлаб ўтилганидек, пассажирлар ташишда тартиб ўрнатмай туриб, беш кунлик иш ҳафтасига ўтишнинг иложи йўқ. Шу муносабат билан шаҳар транспорти ходимлари олдига янги вазифалар қўйилади. Улар мавжуд резервлардан яхши фойдаланишлари лозим.

Қисқартирилган иш ҳафтасига ўтиш билан боғлиқ бўлган катта проблемаларни ҳал этмоқ учун коллективнинг кучини ишга солиш керак. Пленумда сўзга чиққан ўртоқлар янги шароитларда иш бошлашга тайёргарликни хўжалик ислоҳоти билан бирга қўшиб олиб бориш зарур эканлигини айтдилар.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин сўзга чиқди. Пленум ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госплани Раиси С. К. Зиёдуллаев қатнашди.

Пленум барча касаба союз ташкилотларини Октябрь олди мусобақасини кенг авж олдиришга ва Совет давлатининг юбилейини янги меҳнат ғалабалари билан кутиб олишга чақирди.

(ЎзТАГ).

Республика областларида чигит экишнинг бориши тўғрисида 1967 йил 19 апрелга бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда экилгани, учинчи стун — мавсум бошидан бўён.

Андижон	2,1	95,1
Сурхондарё	2,5	90,5
Тошкент	2,7	89,5
Фарғона	4,2	84,2
Сирдарё	7,5	66,1
Самарқанд	6,2	46,9
Қашқадарё	5,1	44,7
Бухоро	5,4	43,8
Хоразм	3,6	11,3
Қорақалпоғистон АССР	0,9	2,6
Республика бўйича:	4,1	63,9

«Правда Востока» — 50 ЁШДА

ШАРҚ ҲАҚИҚАТЧИСИ

1917
1967

Сиз газетанинг кўп қиррали фаолиятига, унинг мазмундор ва ўқимишлилигини оширишга ўзларининг ҳалол меҳнатлари билан муносиб ҳисса қўшган редакциянинг ҳурматли кишиларини кўриб турибсиз.

Суратда: (чапдан) И. К. Костиков, С. Ф. Соколова — редактор ўринбосарлари, Ф. Р. Дюммель — партия турмуши бўлимининг мудири, В. А. Аксёнов — старший корректор, М. А. Обухова — старший машинистка.

«Правда Востока» газетаси ярим асрлик жанговар фаолияти давомида жуда катта ва ибратли иш тажрибасига эга бўлди. Матбуотимиз қўлланаётган оммавий иш формаларининг кўпчилигини шу газета кашф қилган, такомилига етказган. Колхоз қурилиши авж олган, Ўрта Осиё республикаларининг деҳқонлари мамлакатимизнинг пахта мустақиллигини таъминлаш учун кураш олиб бораётган йилларда газета редакцияси қишлоқларга кўплаб вагон редакциялар, ишчи-қишлоқ мухбирлари бригадаларини, шатак поездларини юборишда ташаббускор бўлди. Газета ходимлари йирик пахтакор районларда сайёр редакциялар ташкил қилиб, колхоз қурилиши ва пахта учун кураш тажрибасини газеталарда мунтазам ёритиб турдилар. Ишчи-қишлоқ мухбирлари постларини тузди лар, колхоз ва совхозларда оммавий-сиёсий ва ташкилий-хўжалик ишларини йўлга қўйишда қишлоқ активларига амалий ёрдам кўрсатдилар.

Газета редакциясининг 1931 йили Андижонга юборган вагон-редакцияси айниқса самарали ишлади. Вагон-редакция ишида журналистлардан Кугель, Леонтьев, Мельников, Лимаковский, Геппер ва бошқа жуда кўп қаламкашлар фаол иштирок қилишди. Газетамизда эълон қилинаётган ушбу суратда «Правда Востока» журналистларидан бир группасининг деҳқонлар билан учрашуви акс эттирилган.

ГАЗЕТХОНЛАР «ПРАВДА ВОСТОКА» ҲАҚИДА

ҲАЁТИМ ЙЎЛДОШИ

«Правда Востока»ни йигирманчи йиллардан буён мунтазам равишда ўқиб келаман. Газета ҳаётимизга шу қадар сингиб кетганки, газета чиқмайдиган душанба кунлари қандайдир бир нима етишмагандек бўлади менга.

Газетанинг ҳамма материалларини қизиқиб ўқийман. Айниқса халқ контроли саҳифаларида ўқимишли материаллар кўп чиқади. Шу билан бирга юбилей кунида оддий бир газетхон сифатида баъзи мулоҳазаларимни айтиб ўтмоқчи эдим. У ҳам бўлса, савдо ишидаги камчиликларга газета кам ўрин беради. Ҳолбуки, бу соҳа мунтазам ёритиб борилса, юз бериб келаётган камчиликлар барҳам топган бўлармиди.

Е. ИЗРАИЛОВА,
«Узглавмашснабсбыт» инженери.

УСТОЗ

«Правда Востока» журналистик маҳоратни эгаллашда менга ўқитувчилик қиляпти десам, лоф бўлмас. Адабиёт ва санъат, фельетон ва ахлоқ темасида бериладиган материаллар, «Редакциядан хат» рубрикаси остидаги мақолаларни қизиқиб ўқийман. Газета ишчи қишлоқ мухбирларига ёрдам тариқасида консультациялар бериб борса, «Сатира ва юмор» бўлими очиб, ҳаётимизда ондасонда бўлса ҳам ҳали учраб турадиган камчиликларни фош этувчи ўқимишли материаллар берса, айни муддао бўлур эди.

А. ҚЎЧҚОРОВ,
Газли йўл-эксплуатация участкасининг бошлиғи.

ИШЧИЛАР МИНБАРИ

Газетанинг ўттиз йиллик мухлисиман. Унда чиқаётган материаллар савияси йил сайин ошаётганидан, кишиларимизнинг юксак дидига мос материаллар ёритилаётганидан хурсандман. Улуғ Ватан урушида етим қолган гўдакларни уларнинг қайси миллатга мансуб эканлигини суриштирмасдан қайноқ бағрига олган Шоаҳмад ота Шомаҳмудов ва Баҳри опаларнинг Тошкент бошига тушган оғир кунларда яна ажойиб ташаббус кўтариб чиққани ҳақидаги хабарни биринчи бўлиб бизга етказган газета «Правда Востока» бўлди. Ҳамиша янгилик, қанотли ташаббус газета саҳифаларидан тушмаслиги тарафдориман.

Айни пайтда қуйидаги мулоҳазани билдирмоқчи эдим: баъзан газетада босилган танқидий материалларнинг тақдири изчил маълум қилинмайди. Ҳар бир шикоят, танқидий фикр, мулоҳаза жавобсиз қолмаслиги зарур. Ана шундагина газета ҳақиқатчи деган буюк номини тўла оқлаган бўлади.

Раҳим БОБОКАЛОНОВ,
ҳарбий хизматчи, Термиз шаҳри.

ШОНЛИ ЙЎЛ

Ярим асрдан буён «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган жанговар чақириқ остида чиқиб келаётган «Правда Востока» улуғ Ленин ғояларининг, Коммунистик партия идеалларининг жанговар тарғиботчиси сифатида отахон «Правда» изидан бориб, Шарқда ҳақиқат жарчиси бўлиб келмоқда.

Бугунги байрам «Правда Востока»ни чиқараётганларнингтина байрами бўлиб қолмай, бутун республикамиз газетхонларининг, фидокор меҳнат аҳлининг байрами, бутун республикамиз маданий ҳаётидаги катта воқеадир.

«Правда Востока» босиб ўтган ярим асрлик машаққатли, аммо шонли йўл Коммунистик партиямизнинг қаҳрамонона тарихи билан чамбарчас боғлиқдир. 1917 йил февраль бўронида тарих майдонидан самодержавие супуриб ташланган пайтдаёқ ишчи ва солдат депутатлари Тошкент Советининг 28 мартдаги (эски ҳисоб билан) мажлисида «Наша газета» матбуот органи ташкил этишга қарор қилинди. Газетанинг биринчи сони 2 апрелда босилиб чиқди. Редакциянинг меҳнаткашларга қарата чиқарган мурожаатида, энди газетасиз яшаш мумкин бўлмай қолгани таъкидланган эди.

Янги, эркин, демократик матбуотни, меҳнаткаш халқ манфаатларини ифода этувчи матбуотни яратиш ҳазилакам иш эмас эди. Чоризмнинг Туркистондек қолоқ, чекка ўлкасида газета нашр этиш катта қаҳрамонлик эди. Шундай жасорат кўрсатишга тайёр турган фидойилар бор эди. Содиқ большевик Б. Д. Вотинцев «Наша газета»нинг дастлабки редакторларидан бўлди. Туркистон большевикларининг етакчиларидан Н. В. Шумилов, В. П. Бауман, В. С. Ляпин, Г. М. Цвилинг, А. Я. Першинларнинг газета фаолиятида актив иштирок этиши эски тартибга қарши, порлоқ келажак учун курашга отланган Туркистон журналистикасининг шаклланишида муҳим омил бўлди.

«Наша газета» революция душманларига шундай қақшатқич зарбалар бера бошладики, 1917 йил сентябрда контрреволюция кучлар уни ҳибсга олди. Лекин большевиклар бошчилигидаги шаҳар пролетариати ўз жонажон газетасини қаттиқ туриб ҳимоя қилиши туфайли газета яна чиқа бошлади. Ўшанда бинокор ишчилар касаба союзи газетани «Тошкент шаҳри ишчилар синфининг устози ва раҳбари» деб баҳолаганида тамомила ҳақ эди.

Улуғ Октябрь ғалабаси ҳақида, Совет ҳукуматининг тузилгани, Сулҳ, Ер ҳақидаги Декретлар, «Россия халқлари ҳуқуқлари декларацияси», «Россия ва Шарқдаги мусулмон меҳнаткашларга мурожаат» сингари оламшумул ҳужжатларни газета ўз саҳифасида босиб чиқарди. «Наша газета»да В. И. Лениннинг «Совет ҳокимиятининг навбатдаги вазифалари» ва бошқа кўпгина мақола, нутқлари эълон қилинди.

1919 йил 12 апрелда Туркистон Марказий Ижроия Комитети «Наша газета»ни «Известия ТуркЦИКА и Ташкентского Совдепа» деб номлади. Газета мана шу йилларда ҳақиқий солдат сифатида ўз хизматини ўтади. Газетанинг чақириғи билан меҳнаткашлар Қизил Армия фондига ўзларининг икки ҳафталик иш ҳақларини, қимматли буюмларини топширдилар. Газета босмачиларни тор-мор келтириш йўлларини меҳнат аҳлига зийраклик билан кўрсатиб турди.

Халқимизнинг жасур фарзандлари қатори ёш Туркистон республикасининг биринчи журналистлари ўлкадаги партия, совет матбуотининг талантли ташкилотчилари В. Д. Вотинцев, И. С. Качуринер, М. Троицкийлар оқгвардиячиларнинг 1919 йилда Тошкентдаги исёни пайтида қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар. Уларнинг номини миннатдор авлодлар сира унутмайди.

1922 йил 20 июлда газетага «Туркестанская Правда» номи берилди. Бу, газетанинг номини шунчаки ўзгартириш бўлмай, газета олдида турган вазифалар тағин ҳам кўпайгани ва мураккаблашганидан далолат берарди. Туркистон Компартияси Марказий Комитети таъкидлаганидек, газета шунчаки редакцияда қайта тузилиб қолмай, у ўз саҳифаларини меҳнаткашлар хат-хабарларига ажратиши, газета миллионлар минбарига айланиши лозим эди. «Туркестанская Правда» ўз олдига қўйилган вазифани шараф билан ўтади. Ўлка экономикасини кўтаришда партияга катта ёрдам берди.

1924 йил октябрь ойида Туркистон территориясида Совет Социалистик республикалари ва Автоном областлар ташкил қилинди. Шу муносабат билан ўша йили 25 ноябрдан бошлаб газетанинг номи ўзгартирилиб, «Правда Востока» деб атала бошлади. Газета ўшандан буён шу номда чиқиб келяпти.

Биринчи беш йиллик даврида меҳнат унумдорлигини ошириш ва янги кишини тарбиялашнинг қудратли воситаси сифатида социалистик мусобақа кенг қулоч ёзди. Уни оммалаштиришда газета жонбозлик кўрсатди. Бўзсув ГЭСи ва «Чирчикстрой», Қувасой цемент заводи ва «Ташсельмаш», Тошкент тўқимачилик комбинати ва Катта Ўзбек тракти қурилишларида бораётган ишлар газета саҳифасидан сира тушгани йўқ. Худди шу даврда «Правда Востока»нинг сайёр редакциялари вужудга келди. Бу ажойиб анъана ҳозиргача давом этиб келади.

Ўша вақтда зарбдор соҳалардан бири — мамлакатимизнинг пахта мустақиллиги ҳал қилинаётган қишлоқ хўжалиги эди. Пахта ўша вақтдаёқ республикамизнинг миллий ифтихори бўлиб қолган эди. Пахтани «сиёсий-хўжалик» экини деб аташарди. Чигит экиш, ғўза парвариши, пахта терими нуқул қўл меҳнатига асосланган эди. Лекин ўшандаёқ пахтачилик саноатига асос солина бошлаганди. Бу жараённи «Правда Востока» зийраклик билан кузатиб борди.

Пахтанинг тақдири колхозларда ҳал қилиниши лозим эди. Буни кўзда тутган ҳақиқат жарчиси — «Правда Востока» ўз саҳифаларида қишлоқларни кооперативлаштириш ленинча планини тарғиб қилди, бунга қаршилик қилмоқчи бўлган бой ва қулоқларни аямай фош қилди. Оддий деҳқонларнинг ўзлари газета саҳифаларида колхоз тузумининг устунлиги ҳақида ҳикоя қилардилар. «Правда Востока»нинг қишлоқ мухбирларидан аксарияти Ўзбекистонда дастлабки тузилган колхозларнинг ташкилотчилари эди.

Газетанинг урушдан олдинги йилларда чиққан ҳамма сонлари тинч яратувчилик меҳнатига бағишланган эди.

Фашистлар Германиясининг тўсатдан бошлаб юборган хиёнаткорона ҳужуми яратувчилик ишларимизга вақтинча халақит берди. Фронт ҳар бир ўзбек хонадонига ҳам эшик қоқиб кирди. Газетанинг ўша йиллардаги саҳифаларига назар ташласангиз, унинг қиёфаси халқимиз руҳини тўла акс эттирганлигининг гувоҳи бўласиз. Газетанинг ҳажми кичрайиб, икки саҳифага келди. Лекин мана шу дағал қоғозда халқимизнинг бутун қаҳр-ғазаби, ғалабага бўлган юксак ишончи, босқинчиларни тор-мор келтириш учун ҳамма нарсага тайёрлиги ёркин ифода этилган.

Ёвуз душман устидан албатта ғалаба қозонишимизга юксак ишонч руҳи билан суғорилган Алексей Толстой ва Илья Эренбургнинг, «Правда Востока» жанговар қаламкашларининг ёзган ўткир публицистик мақолалари газета саҳифаларидан доимий ўрин олди. Ватан учун, фашизм устидан ғалаба қозонишимиз учун жонларини тиккан «Правда Востока» журналистлари — Н. Звездин, Л. Берман, А. Клосс, А. Пинтларнинг порлоқ хотирасини сира унутмаймиз.

...Урушдан сўнг 22 йил вақт ўтди. Шу давр ичида Ўзбекистонимизнинг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгарди. Ҳозирги Ўзбекистон йирик машинасозлиги, тараққий этган рангли металлургияси, катта химияси, қудратли энергетикаси бўлган индустриал республикадир. Пахтачилик соҳасида ҳам улкан одим ташланди. Совет Ўзбекистони маданияти гуллаб-яшнаяпти. Мана шу барча яратувчилик ишларида газета партиямизнинг энг яқин ёрдамчиси бўлди.

Газетамиз юбилейи буюк сана — Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига қизғин тайёргарлик кўрилаётган кунларга тўғри келди. Газетамиз коллективи ўз саҳифаларида ярим аср мобайнида халқларимиз Ленин партияси бошчилигида эришган оламшумул тарихий ютуқларини, социализмнинг яратувчилик қудратини, совет мамлакати халқларининг коммунистик қурилишда қўлга киритаётган улкан муваффақиятларини ёркин сатрларда ҳикоя қилиб беришга даъват этилган. Меҳнаткашларнинг Октябрь олди умумхалқ мусобақасини авж олдириш, уларнинг ижодий ташаббускорлигини кучайтириш шу куннинг энг муҳим вазифасидир.

Ўн бир йилдан буён газетамиз кўксида Меҳнат Қизил Байроқ ордени порлаб келяпти. Бу орден газетанинг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда, хўжалик ва маданий қурилиш планларини бажаришда қўшган ҳиссаси учун берилган эди. Юксак мукофот газетамизнинг ярим асрлик тўйи нишонланаётган шу байрам тантаналарида ҳам бизни зафарга даъват этаётганлигини ҳис этиб турибмиз. Редакция коллективи «Правда Востока»нинг партиямиз белгилаб берган компосга ҳамиша риоя қилиб ишлаб, замонамизнинг зийрак йилномачиси, янгилик разведкачиси, толмас жангчи бўлиши учун куч-ғайратларини аямайди.

«Газета ҳаммадан олдинда юриши керак» — улуғ Лениннинг бу доно кўрсатмасига амал қилиш ҳар бир совет журналистининг шарафли бурчидир.

В. АРХАНГЕЛЬСКИЙ,
«Правда Востока» газетасининг редактори.

ГАЗЕТХОНЛАР «ПРАВДА ВОСТОКА» ҲАҚИДА

ДЕҲҚОНЛАР МАСЛАҲАТГЎЙИ

Ўн йилдан кўпроқ вақтдан бери институт йўлланмаси билан қардош Қозоғистонда яшаяпман. Лекин «Правда Востока» она диёрим билан алоқани сақлаб қолди. Ўзбекистоним ва Тошкентим ҳақида чиқадиган ҳар бир сатрни кўзимга суртгудек ўқийман. Ўзбекистоннинг муваффақиятлари мени ҳамиша қизиқтиради. Республикам ишлаб чиқараётган турли маҳсулотлар дунёнинг етти иқлимидаги мамлакатларга манзур бўлаётганлигидан чексиз фахрланаман. Бундай қувончли хабарни менга «Правда Востока» етказиб бермоқда.

З. САТТОРОВА,
Қозоғистон ССР, Қизил Ўрда шаҳри.

●

Бу йил ўрта мактабни битирганим ҳақида етуклик аттестати оламан. Вақт зиқ, дарс тайёрлашдан қўлим бўшамайди. Шундай бўлса ҳам бир амаллаб севимли газетамни ўқишга улгураман. Спортчи бўлганим учун шу мавзуга оид мақолаларни тўла ўқиб чиқаман. Ахлоқ ва одоб, тарбияга оид материаллар қизиқарли ёзилган бўлса албатта ўқийман. Газета кенг оммани қизиқтирадиган масалаларни кўпроқ ёритса дейман. Болалар тарбияси ҳақида кўпроқ ёзсангиз.

Ўқишни битириб, юридик факультетга кирмоқчиман. Иложи бўлса тажрибали бир юрист газета саҳифасида қандай қилиб бу касбни эгаллагани, унинг машаққат ва ташвишлари ҳақида ҳикоя қилиб берса.

Нина СМЕТАНКИНА,
ўқувчи, Сирдарё районидаги 58-ўрта мактаб.

ДАВР ЖАРЧИСИ

Техникум студентиман. Газетхонлик стажим унчалик кўп эмас. Севимли «Правда Востока» коллективига бирор нарса ўргатиш ёки таклиф этишга ожизман. Лекин газета мени тўғри ҳаётга йўллашда мураккаб йўллардан энг тўғрисини танлаб олишда бебаҳо ёрдам кўрсатаётган ўқитувчим деб биламан. Газета совет ёшларини ростгўй, софдил, меҳнатсевар бўлишга, ленинча яшаш ва ўқишга даъват этишдан сира чарчамайди.

Саноат ва қишлоқ хўжалиги темаларида, ахлоқ ва одоб масалаларида ёритилаётган мақолалар кўп қиррали воқелигимизни атрофлича қамраб олганлиги билан ажралиб туради. Оддий газетхон сифатида республикамизнинг спорт ҳаёти, адабиёт ва санъати ҳақида кўпроқ материаллар беришини истардим.

А. УРОЛОВА,
студент.

ҲАҚИҚАТЧИ

Жанговар қаламкаш дўстлар! Сизлар замонамизнинг тарихини яратаётган журналистлар армиясининг бир отряди сифатида ўз зиммангизга юклатилган вазифаларни шараф билан адо этяпсиз десам, газетхонлар фикрини изҳор этган бўлурман, деб ўйлайман.

Одатда, газетада бир кунлик воқеа акс этади, дейишади. Менимча, бу фикрга қисман қўшилиб бўлмайди. Чунки газетада шундай мақолалар ҳам босиладики, уни умрбод хотирангдан чиқармайсан.

Мен «Правда Востока»нинг 1945 йил 7 ноябрда чиққан 221-сонини ҳамда 1946 йил 9 февралда чиққан 46-сонини йигирма йилдан кўпроқ вақтдан буён алоҳида сақлаб келяпман. Бундан ташқари қалбимни тўлқинлантирган бошқа мақолаларни қирқиб олиб қўйганман. Ахир, булар бутун бир тарих-ку.

Н. ТИТОВ,
хизматчи, Тошкент шаҳри.

ФАКТЛАР... РАҚАМЛАР...

⊙ «Наша газета»нинг [ҳозирги «Правда Востока»] биринчи сони 1917 йил 2 апрелда босмадан чиққан. У чор самодержавиеси ағдарилгандан кейин, Тошкентда биринчи революцион газета сифатида, большевиклар томонида туриб, вақтли ҳукуматнинг кирдикорларини фош этди.

⊙ 1917 йил 8 ноябрдан бошлаб газета Тошкент Совети ижроия комитетининг органи сифатида чиқа бошлади. Худди шу куни газета саҳифаларида Советларнинг Бутуниттифоқ II съезди қарори, тинчлик ва ер ҳақида ленинча Декретлар эълон қилинган.

⊙ 1925 йил 25 ноябрдан бери газета «Правда Востока» номи билан чиқиб келмоқда.

⊙ Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдаги хўжалик ва маданий қурилиш планларини амалга оширишдаги хизматларини тақдирлаб, СССР Олий Совети Президиуми «Правда Востока» газетасини 1956 йил 25 ноябрда МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ордени билан мукофотлади.

⊙ 1920 йилда «Правда Востока»нинг атиги 10 ишчи қишлоқ мухбири бўлган бўлса, бу рақам 1930 йилларда 1200, 1962 йилда 60 минг, 1966 йилда 70 минг кишига етди.

⊙ Ярим аср давомида газетанинг 15300 дан ортиқ сони чиқди. Унинг тиражи қуйидагича ўсиб борди: 1923 йилда — 10 минг, 1947 йилда — 76 минг, 1962 йилда — 150 минг, 1967 йилда — 200 мингга яқин нусхада нашр этилмоқда.

«Сима амаки» — редакция коллективи ва газета мухлислари бу кишини шундай деб аташади. Ҳа, Серафим Васильевич Мельников чиндан ҳам коллектив ҳурматига лойиқ одам. У газетанинг масъул секретари, энг кекса журналистлардан бири.

Халқ севган газета — «Правда Востока»нинг ярим аср давомида босиб ўтган шонли йўлида, уни ўқимишли қилиб чиқаришда С. В. Мельниковнинг муносиб ҳиссаси бор.

ЯРИМ АСР ЙИЛНОМАСИ

ТАҚРИЗ

Бугун навқирон эллик йиллик юбилейи нишонланаётган маслакдошимиз, елкадошимиз «Правда Востока» газетаси Ўрта Осиё республикаларидагина эмас, балки мамлакатдаги энг кекса матбуот нашрларидан бири ҳисобланади. Революцион курашнинг оловли кунларида ҳақиқат жарчиси бўлиб майдонга чиққан большевикларнинг жанговар органи бўлган ушбу газетанинг тарихи Туркистоннинг қаҳрамон ишчилар синфи олиб борган кураш тарихи, мамлакатимизда социализм ва коммунизм қурилиши тарихи билан узвий боғланиб кетгандир.

Оммавий марксистик матбуот рамзи бўлган «Правда»дан сўнг вужудга келган «Правда Востока» газетаси ишчилар ҳаракатининг кичик бир газетасидан умумхалқ фикрининг ифодачиси, халқ газетасигача бўлган шонли йўлни босиб ўтди. Бу газета рус ва миллий совет матбуоти тарихида муҳим роль ўйнаб, унинг ёрдамида Ўрта Осиёнинг миллий матбуоти юзага келди ва ривож топди. Газета Ўрта Осиёда чинакам халқ матбуоти юзага келаётганлигидан дарак берувчи бамисоли қалдирғоч бўлди.

Тарих фанлари доктори Т. Эрназаровнинг «Эллик йил сафда» деган китоби куни кеча босмадан чиқди. «Правда Востока»нинг ярим асрлик ҳаёт йўлига бағишлаб ёзилган ушбу китоб Туркистонда ишчи матбуотининг юзага келишидан бошлаб, то ҳозирги давргача бўлган тарихий босқичларни қамраб олган. Китобда газетанинг турли йилларда олиб борган ишлари, ўз саҳифаларида меҳнаткаш халқ манфаатларини ҳимоя қилгани, мамлакатимизда амалга оширилаётган буюк ижодкорлик ишларини мадҳ қилгани, оммани партия чизиб берган режаларни рўёбга чиқаришга сафарбар этгани, бунда журналистиканинг хилма-хил жанрларидан қай тариқа фойдалангани фактга асосланган мисоллар билан баён этилади.

Газета ҳамиша ҳаётнинг қайноқ қучоғида бўлиб, турмушимизда илдиз отаётган янгиликларни дадил кўтариб чиқди. Халқ хўжалигини тиклаш, оғир саноатни вужудга келтириш, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш йилларида коллектив пропагандист, коллектив агитатор, коллектив ташкилотчи деган номни юксак тутди. Айниқса газетанинг йигирманчи йилларда олиб борган оммавий ишлари ҳозирги журналистлар авлоди учун намуна бўлиши мумкин. Ўша йилларда «Рабочие письма» деган ном билан газетага ҳафталик илова чиқариларди. Унда оддий меҳнаткашларнинг хўжалик ва маданий қурилишни юксалтиришга қаратилган қимматли таклиф ва мулоҳазалари эълон қилинарди.

Омма билан мунтазам мулоқотда бўлишнинг бу усули газетага авторлар активини кўпайтириш имконини берди. 1927 йилга келиб унинг доимий авторлари сони 2000 кишидан ошиб кетган эди. Ўша вақтда саводсизлик ҳали тўла тугатилмаганидан кўпчилик ишчилар ва деҳқонлар ўз фикрларини редакцияга келиб оғзаки гапириб берардилар. «Оғзаки мухбирлар» деган ибора худди шу даврда юзага келган эди.

Партия XX съезди жамиятимиз ҳаётида, шу жумладан матбуотда кенг уфқлар очиб берди. Партия халқ донишмандлиги ва талантининг рўёбга чиқиши учун ҳамма шароитларни муҳайё қилди. Мана шундай шароитда «Правда Востока» газета редакцияси кўп сонли мухбирлар армияси мададига таяниб, жанговар партия публицистикасининг турли жанрларида идеология ва меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш масалаларига оид проблематик масалаларни кўтариб чиқди.

Ҳамиша омма орасида бўлиш, омманинг илғор қисми фикр ва мулоҳазаларини ёритиш «Правда Востока»нинг доимий шиори бўлиб қолди. Редакция ўзи кўтариб чиқаётган ҳар бир масалада кенг халқ оммаси манфаатини кўзлаб иш тутди. Бу боисдан ҳам унинг атрофига ишчи ва қишлоқ мухбирлари йил сайин кўплаб уюша борди.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллик юбилейи муносабати билан газета янги-янги оммавий ҳаракатларнинг ташаббусчиси бўлиб майдонга чиқмоқда. Газета саҳифаларида Совет Ўзбекистонининг ярим асрда босиб ўтган қаҳрамонона курашларга бой шонли йўлини акс эттирувчи мазмунли материаллар ёритилмоқда.

Республикамиздаги энг кекса матбуот органининг ярим асрлик жўшқин фаолияти, тарихини автор оммабоп тилда, бой материаллар асосида ҳикоя қилиб берганки, бу ҳол матбуотимиз тарихи билан қизиқувчи ҳар бир китобхонда чуқур қониқиш ҳосил қилади.

А. НАБИХУЖАЕВ.

ОЛОВ ҚИЗИ

У ёшликдан шу ишга мафтун бўлиб ўсди. Мактабда ўқиб юрган кезларда тоғу тошларга, адирларга лолақизғалдоқ тергани чиқишарди. Ўшанда бир маромда ишлаётган качалкаларга кўзи тушарди. Атрофда ҳеч ким кўринмасди. Ажабо, уни ким юргизяпти? Кичкина Танзила қудуқнинг сиру асрорини билишга қизиқарди. Ер бағрига шўнғиб чиқаётган качалкаларга тикиларди.

Танзила ўзича мулоҳаза юритарди. Таажжуб, шунча тупроқ уюми қаёқдан келиб қолибди? Унинг остида «қора олтин» дарёси бор, дейишади. Ростмикин шу гап? Қандай билишаркин буни?

У ўзига тилсимотдек бўлиб туюлган «сир»ни билиш учун Қўқондаги нефтчилар техникумига кириб ўқиди. Ўқишни битиргач, Андижон областидаги Хўжаобод конига йўлланма олди. Бу ерда уни текширувчи-операторлик постига ишга қўйишди.

Ўқиш билан ишнинг ўртасида фарқ бўларкан. У шундоқ борибоқ ишни жонлантириб юбораман, деб юрарди. Айтгани бўлмади. Устози Алихон Алимовнинг икки саволига ҳам жавоб қайтаролмади.

— Манометрдан фойдаланишни биласизми?

— ...

— Қудуқдан олинаётган нефтнинг миқдорини аниқлашни-чи?

— ...

Шу оддий саволларга жавоб тополмагани учун Танзила изза бўлди. Уятдан аъзойи баданидан муздек тер чиқиб кетди. Старший оператор Алихон Алимов унинг кўнглини кўтарган бўлди...

У шаддот ўт-олов қиз эди. Шунинг учунми, ҳамкасблари уни «олов қизи» деб чақирадиган бўлишди. Олов қизи тездаёқ нефтчиликнинг нозик томонларини билиб олди. Манометрдан фойдаланишни ҳам, қудуқдан чиқаётган нефтнинг миқдорини аниқлашни ҳам, ер остидаги насоснинг қандай ишлаётганини ҳам беш бармоғидек ўрганишга интилди.

Кунларнинг бирида старший оператор ишга келмай қолди. Участкада Танзиланинг бир ўзи эди. Нима қилсин, ёрдамга одам чақирсинми? «Йўқ, уят бўлади», — деди у ўз-ўзига. Участкада ўндан ортиқ қудуқ бор. Олов қизи билан старший оператор шу қудуқларнинг ишини назорат қилишлари, олинаётган нефтнинг миқдорини сира камайтирмасликлари керак эди. Агар бирор ишкал рўй берса, бутун коллективнинг ишига путур етарди.

Участкани Танзиланинг бир ўзи айланиб чиқди. Качалкалар бирдек ишлаб турибди. Ер бағридан зулукдек нефть сўряпти. Олов қизи 183-қудуқнинг олдига бориб узоқ туриб қолди. Бу қудуқ бир кеча-кундузда ўн беш тоннадан нефть берарди. Бугун бу миқдор кескин камайиб кетибди. Келиб-келиб устознинг йўғида шундай бўладими? Качалка узлуксиз ишлаяпти-ку, ёки қатламда тугаб боряптимикин? Насосда иллат йўққа ўхшайди. Клапанлар ёрилиб кетмадимикин?

Танзила калаванинг учини топгандек жилмайиб қўйди ва апил-тапил насоснинг динамаграммасини олди. Тахмини тўғри бўлиб чиқди. Ер қаъридан сўриб олинаётган нефть ўша ёриқдан оқиб кетаётган экан. Оператор қиз дарҳол участка бошлиғи Рамиз Татидзега хабар берди. Ўша заҳотиёқ ремонтчилар етиб келишди. Ёрилган клапанлар ўрнига янгиси қўйилди. Авариянинг олди олинди.

— Баракалла, қизим, ўз бурчингни яхши ўтадинг, устозингнинг йўқлигини билдирмадинг, — деди бошлиқ.

Бу, оператор қизнинг ишига берилган юксак баҳо эди. Устоз нима деркин? Шунинг учун у устозининг келишини пойлади. Ўша куниёқ конда: «олов қизи иш кўрсатибди» деган гап тарқалди.

...Танзила мустақил ишга ўтди Кун бўйи адирма-адир қора ёққа беланиб юрарди Йиғилишларда, ўзаро суҳбатларда, ўтиришларда «олов қизи»нинг номи тез-тез тилга олинадиган бўлиб қолди. Ҳа, у ҳалол меҳнати туфайли эл оғзига тушди.

Олов қизи «Хўжаобод» конидан «Полвонтош»га учирма бўлди. Бу ерда у старший текширувчи оператор бўлиб ишлай бошлади. Одам боласининг қўлидан келмайдиган иш йўқ. Тиниб-тинчимас Танзила қаерда ишласа ҳам ўзидан яхши ном қолдиришга интилди. У ишга қўли келишлигига, камтарлиги, одоби, ширинсуханлиги билан ҳаммага ёқарди.

... Мана бир неча йилдирки, Танзила конда технолог. Ҳукуматимиз унинг кўксига «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медалини тақиб қўйди. Бу мукофот унга илҳом, мадад бериб турибди. Кон маъмурияти Танзила Файзилматовага муҳим участкани топшириб қўйган. У ҳар куни коллективнинг бир кеча-кундузда қилган ишини таҳлил этади.

Конда ўндан ортиқ резервуарлар, парк бор. Технолог қиз шу ҳавзаларга қанчадан нефть қўшилаётганини аниқлайди, тозаланган нефтни пешма-пеш заводга жўнатади. Агар кунлик ўсиш камайиб кетса, ҳамма қатори куйинади, участкаларга чиқади, контопарлар билан суҳбатлашади, ўз мулоҳазаларини ўртоқлашади.

Танзила кўпинча коннинг ўсишини тасаввур қилиб, мийиғида кулиб қўяди, қувонади. Бу ерда «қора олтин» ва «зангори олов» кон ташкил топган 1942 йилдагига нисбатан ўн марта кўпайди. Ҳазилакам ўсишми? Бунда олов қизининг улуши озмунчами!

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҚАЙТИШ

Таниқли ўзбек ёзувчиси Ҳаким Назир бугун 50 ёшга тўлди. Адибнинг қутлуғ 50 йиллиги республикамиз жамоатчилиги томонидан кенг нишонланмоқда. «Қишлоқдаги жиянларим», «Пионерлар боғи», «Чўл ҳавоси», «Болажонларим» сингари серзавқ китоблари билан кичкинтойлар қалбини ўзига ром этган ёзувчи катталар ҳаётидан олиб ёзилган ранг-баранг ҳикоялари, замонавий очерклари, қиссалари билан ўзбек совет адабиётига катта ҳисса қўшди. «Сўнмас чироқлар», «Ёнар дарё» сингари қиссалари эса ёшларимиз севиб ўқийдиган китобга айланиб қолди. Ҳаким Назирнинг кўпгина китоблари, қиссалари рус ва бошқа қардош тилларга ҳам таржима этилган.

Қуйида Ҳаким Назирнинг қишлоқ ёшлари ҳаётидан олиб ёзилган янги қиссасидан парча ўқийсиз.

● ● ● ● ● ● ●

Шиддатли шамол нафасни қайтариб рўпарадан уряпти. Гоҳо у мени гирдобга олганча чилпирак қилиб учирмоқчи бўлади. Бироқ қадамга куч бериб шамол қаршилигини енга-енга сўқмоқлардан чиқиб олдим. Катта йўлдан ясли томон юрдим. Изғиринда ҳамма ёғим шамдай қотиб, оёқларимнинг дармони қуриб, охири яслига етиб бордим. Ташвишларга ўралиб, Бахтиёрдан хабар олмаганимга ҳам неча кун бўлди. Ҳар ҳолда ўғилчамнинг ишончли қўлда тарбия топаётганига имоним комил бўлса-да, хаёлимдан бир дақиқа кетмас, юрак-бағрим эзилиб соғинардим.

Вақт алламаҳал бўлиб, ясли боғида қоровулдан бўлак кимса қолмаган. Эшиклар ёпилиб, гўдаклар ўз мураббиялари қанотида уйқуга кира бошлашган. Фақат шўхроқларининг хархашалари ҳали босилмаган, куни билан бола боқиб чарчаган мураббияларига ҳамон ором беришмаётган эди. Қоровулнинг ижозати билан таниш дераза ёнига бордим. Кўк нурли лампочканинг ҳолсизгина шўъласида Бахтиёрга кўзим тушди. Ўзи ҳам ухламай, опасини ҳам ухлатмаётган чатоқлардан бири у эди. Каравотида у ёқдан бу ёққа юмалаб, ўрнидан туришга интилиб асти тинмасди. Йиғлаганини ҳам, кулганини ҳам билиб бўлмайдиган аломат товушлар чиқарарди. Бирам ширин, бирам ёқимли! Ўғилча тепасида Зеби парвона. Бошқа гўдаклар уйғониб кетмасин деб, у, Бахтиёрни аста товушда бир нималар дея алдар, орқа-ўйгинини силаб-сийпаб ухлатишга интиларди. Шу манзарага маҳлиё бўлиб қоларканман, сўнгги дақиқагача юрагимни ўртаб келган алам, изтироблар аллақандай майин, ҳазин туйғулар билан алмашди. Ўғилчамга, уни оналарча меҳр-шафқат билан парваришлаётган Зебига меҳрим товланиб кетди. Ҳар иккисини баравар бағримга босгим келди. Балки шундай қилсам, кўкрагимни ловиллатган ўт совирмиди, ғуборлар тарқаб кетармиди...

Қоровулдан. Зебига салом айтиб қўйишни сўрадим. эртага яна келиб қоларман дедим-да, орқамга қайтдим. Зим-зиё тун. Шамол пасайиб, ёмғир шивалай бошлаган эди. Қадамимни илдамлатдим. Ярим йўлга етганимда узоқдан кўзимга милт-милт ёруғлик чалинди. Чия бўри ўтдимикин? Ёки биров қўл фонари тутиб келаётибдими? Хаёл ўтмай, мотор овози гувиллаб йўл, ёришиб кетди. Бу ёруғда ёмғир гулхан учқунларидай йилтираб сочилмоқда эди. Тўғри босиб келаётган «Виллис» шундоқ қаршимда таққа тўхтади. Чўчиб ўзимни четга тортдим. Раис келдими десам, машинадан Асад таппа тушди.

— Қойилман-е юрагингга! Шу юрак билан чўл қуваман деб юрибсанми!

— Нега четроқдан юрмайсан!

— Жўрттага синамоқчи бўлдим-да. Хўш, қаёқдан келаяпсан?

— Яслидан...

— Кечаси-я! Ха, бўлди, бола баҳона дийдор ғанимат, дегин?

— Чув де, йўлингдан қолма! —дедим энсам қотиб ва уни қолдириб жўнамоқчи бўлдим.

У, елкамдан маҳкам тутди. Қаттиқ силтаб ўзимни қутқардим-да, жўнадим.

— Ҳе, оғайни, бу шахтингдан қайт! —деганича Асад кетимга тушди.—Шошма, ҳой, машинага тушиб ол!

Мен қулоқ солмасдан, тез-тез кетяпман.

— Тўхта, деяпман, Камол! Ўлгудай қайсар чиқдинг-у! Ёмғирда ивиб кетасан. Ахир атайлаб сени опкетгани келдик-а!

Шундагина мен орқамга қараб, машина олдида яна икки кишининг қорасини кўрдим. Шулардан номус қилганимдан, машинага чиқа қолдим.

— Зарда ҳам эви билан-да, оғайним. Эртадан бери бошимиз — қотиб сени ахтарганимиз-ахтарган. Мана ишонмасанг, булар айтсин, —деб ўтирганларга имо қилди. Улар «тўғри, тўғри!» деб Асадни қувватлашди. Қоронғуда афтларини яхши кўрмасам ҳам, овозларидан танидим-механик йигитлардан эди.

— Оғайнигарчилик шунақа бўлдими, қорангни кўрсатмайсан-а. —Асаднинг жағи тинмасди. — Эшигинг ичидан тамбалоғлик экан, девордан ошиб ҳам тушдим, йўқсан. Қаёқларга дайдиб кетувдинг-а кун бўйи?

— Қўй, бошимни қотиравермa, —дедим, зардам қайнаб. —Менда нима ишинг бор?

— Э, нимасини сўрайсан, ҳамма ёқ хуржун. Ишнинг йўғонлари чиқиб, ҳаммани эсанкиратиб қўйди. Сен бўлсанг ўзингни секин қуруққа олиб қочмоқчисан.

— Қанақа иш? Тушунтириб гапирсанг-чи мундоқ.

— Борганда биласан, —деди Асад ва шофёрни қистади.—Бос олға, жонинг борича!

— Қаерга? —деб сўрайман.

— Газовойга, —дейди Асад.

— Ўзинг боравер. Мени уйда қолдириб ўтасан.

— Ия, ҳа, Камолвой! Бир кунда ўзгариб қолибсанми. Шу дейман, фақат битта чўқишлик ҳолинг бор экан-да?...

Баттар асабим қўзиди. Агар қаршимда йигитлар бўлмаганда Асадни ёқасидан олгудай бўлдим.

— Бўлди, овозингни ўчир! —дедим ўзимни аранг босиб.

— Вой-бўй, шунақа чапақай жаҳлинг чиққанмиди! Бўпти, оғайни, товба қилдим. Шўро бувага учрашамиз, у киши нима десалар шу! —деди Асад энди жағи тиниб.

Колхоз марказига етиб борганимизда шаррос ёмғир қуйиб юборган эди. Мен уйга кириб чиқмоқчи бўлган эдим. Эшикдан брезент чакмон кийиб Қурбон ота шошиб чиқаётган экан. У мени кўраркан, кўзлари қинидан чиқа ёзди. Меҳрибонлик билан кутиб олиб, ҳол-аҳвол сўради. Мени касал бўлиб докторга кетдими деб хавотирланибди. Мен, тўқай бригадаларидан хабар олиб келдим, деб отага биринчи марта ёлғон айтдим. Ота овқатга таклиф этган эди, «Қорним тўқ» десам, Асад сирни очди:

— Бекор. Эрталабдан бери туз тотмаган. Овқат бўлса биз ҳам ноз қилмаймиз, отахон.

Ичкарига кирдик. То овқатланиб олгунимизча ота негадир бир жойда ўтиролмай, икки-уч топқир ташқарига чиқиб келди. Ҳар чиқиб келганда уҳ тортиб, ҳаводан нолиб қўярди. Мен бу донo, вазмин чолни ҳеч қачон ҳозиргидек ҳаяжонли ҳолатда кўрмагандим. Овқатдан сўнг нари-бери бир пиёладан чой ичишимиз билан, отанинг ўзи:

— Қани болаларим, кетдик! —деб шоширди. Нимага, қаергалигини сўрашимнинг ўрни қолмаган эди.

Машинани тўғри газовойга бошлади. Жала машинанинг ҳамма ёғини шовиллатиб ювмоқда, фарасини ҳам хиралаштириб, юришини қийинлаштирмоқда эди. Ичи тошган чол шикоятга тушди:

— Чўлимизнинг феъли расво-да. Ёмғир томчиладими, лаҳзада ер хамирдай кўпчиб кетади. Далаларни ҳам ҳалимдай эзиб ташлади. Оёққа, ғилдиракка лой елимдай чилп-чилп ёпишиб қимирлагани қўймаяпти. Энди далалар, хирмонларда тўпланиб қолган пахталарни ташиб келишни айтинг. Ҳар ерда ботиб қоляпти. Юк автомобиллари, машина-четанларни энди тракторлар шатакка олмаса бўлмай қолди.

Қурбон ота, устига-устак газовойнинг бузилиши аҳволни мушкуллаштириб юборганини айтиб қолди.

Чиндан, биз газовойда тўс-тўполон устидан чиқдик. Юк машиналар-у тракторлар тирбанд. Кейинги соатларда заготпункт беш машина пахтани «яхши қуритилмаган» деб қайтариб юборибди. Одамлар диққат, ҳаяжонда. «Ҳа бўл, ҳа бўл!» билан тоғ-тоғ пахта уюмларини брезентлар, қанорлар билан ёмғирдан бекитишяпти. Сушилка ишламай совиб қолибди. Сушилкага иссиқлик юбориб турадиган моторли печь бузилибди. Устахонадан механик чақириб тузаттирмоқчи бўлишган экан, Камол Тўйчиевдан бемаслаҳат бу янги машинага қўл уролмайман, дебди механик. Мени қидириб топишолмагандан кейин, Қурбон ота: «Қўшни колхоздаги Кенжа полвон қурган эди бу печни. Ўшани чақира қолсак-чи!» деса, раиснинг раъйи бўлмабди. Раис райондаги ремонт станциясидан уста чақиртирган экан, «эртага боради» деган жавоб олибди. Кейин раис Қурбон ота билан Асадга: «ерданми-кўкданми Камолнинг ўзини топиб келасизлар!» деб буюриб ўзи шошилинч аллақаёққа кетибди. Мени кўриш билан сушилка ходимлари, Норбуви, бошқа бригада бошлиқлари, шофёрлар, тракторчилар хурсанд бўлиб кетишди. «Э, бормисан, болангдан айланай. Бунинг бир иложини топмасанг ҳолимиз хароб!» деб ўтинишди. Мен Ўринбойни ёнимга олиб, печь ремонтига киришиб кетдим.

Янги печнинг тилини билмаслик орқасида, мой юбориб турувчи форсункаларни эритиб юборишган, яна баъзи қисмларини ишдан чиқазишган экан. Ўринбойдан сўрайман:

— Кенжа полвоннинг шогирди бўла туриб шунга ақлинг етмадими, а?

— Унча-мунча етсаям, юрак дов бермади, — дейди очиқ иқрор бўлиб Ўринбой.—Бирда-ярим қилиб кўрмаганман-да. Кенжабой акамлар ёзда қуриб беришган у, ўргатмасдан кетворишган. Бунинг устига, янги форсунка, асбоб-ускуна топила қолмади сабил.

— Омборда йўқ эканми?

— Омбор тақа-тақ печатланган-ку. Хабарингиз йўқми ҳали? Сўфи гумдон бўлди. Азонда ўрнидан туриб энди номоз ўқиб турганда босиб олиб кетибди. Бу ёқда раис йўқки, бирор жойдан топтириб берса....

— Шунақа қилиб, қачон Камол ака келадию тузатиб беради деб аграйиб ўтиравердим дегин?

—Қаёқда! Асад ака сизни қидириб кетди, мен асбоблар топиб келиш учун Кенжабой акага югурдим...

— Ҳа, балли, —дедим, хийли эпчиллик қилгани учун Ўринбойнинг кўнглини кўтариб.

Менинг далдам билан Ўринбой анча дадилланди. Брезент чодир остида прожектор шуъласида ишга киришарканмиз, ҳамма оромини унутиб атрофимизга тўпланган худди бемор табибга умид боғлагандай, бизга астойдил кўз тиккан эди. Раис ҳам туни билан икки-уч хабар олди, узоқдан тикилди-ю, аммо тепамга келолмади...

Ишимиз ҳа деганда жўнашмаяпти. Менинг қўлоёғим бўшашиб, чекнам сиқиб бораяпти. Ўринбойнинг ўзига қўйиб бериб, бир пас пахта ғарамига ағанасаммикин десам. Ўринбой ҳам мудраб-мудраб кетяпти. Унинг уйқусини ўчириш учун гапга солмоқчи бўламан.

Тўқайда қандай хабарлар бор?

— А-а?...—Ўринбой серган тортди. Нимадир демоқчи бўлдию, гапни ўзимга бурди. — Сизни аллақаёққа кетармиш деб эшитдим. Шу тўғрими, ака?

— Кимдан эшитдинг?

— Одамлар шунақа деб ваҳима қилишаяптику? —деди Ўринбой бўшашинқираб.

Мен кулиб қўяман-да. яна мавзуни тўқайга бурмоқчи бўламан. Ўринбой ҳам жиловни бермайди.

— Мен-чи, ака, —дейди раисга «агар Тўйчиев шу ердан жилса менинг ҳам жўнаворганим бўлсин» дедим дангал. У бўлса: «Тўйчиев жилмайди, ҳеч ёққа жилдирмаймиз. Бунақа хомхаёлларни йиғиштир, ука. Сен ҳақингда Камол билан гаплашган эдик, айтдими? Сенга ҳам жой берамиз. Планни бажариб. байрамда тўйингни ўтказамиз» дейди. Қаёқдан кун чиқди, деб ҳайрон бўлдим.

— Хўп, энди очиғини айта қол. Тўқайга бориб қиз билан кўришдингми?

—Ҳим...—Ишшайиб қўйди Ўринбой. Афтидан гапни бир жойга қўйиб келган кўринди. Кейин гина ва ялиниш аралаш деди.— «Тўйингга ўзим бош бўламан» деган эдингиз-а, ака? Ваъдангизда турасизми?

Ўринбойнинг уйқуси ўчиб кетган-ку, аммо қўли ҳам ишдан тўхтаб менга аграйиб қолган эди.

— Кейин гаплашамиз. Хаёлингни жойига тўпла. Тағин баттар бузиб қўйма. Балога қоламиз...

Азонга борганда печни тузатиб бўлдик. Сушилка ишга тушди. Ғарам ичига кириб бир пасдан мизғиб олган одамлар уйларига қайтмасдан, пахта қуритишга яна киришиб кетишди. Улар менга ҳар ёқдан миннатдорчилик билдиришар, қариялар дуо қилишарди. Шунда менинг чарчоқларим ёзилиб, руҳим енгил тортгандай бўлди. Энг зарур ва оғир дамда одамлар мени йўқлашгани, уларга нафим текқани учунми, дилимдаги умидсизлик музи эригандай бўлди...

«Туз-насибанг шу ерда. Чинакам синовларга энди кирдинг. Бардошли бўл, ўғлим...» Отамнинг сўзлари эсимга тушиб кетди.

Шу ерда ана шу жонкуяр, қадрдон ака-укалар қаватида яшаб қолишга кўнглимда мойиллик сеза бошладим. Ана шу туйғу аста-секин кучая борди. Мени бу жойлар билан боғловчи иплар яна қайта боғлангандай, ўзимни шу заминда илдиз отиб қолгандай сеза бошладим. Мени шу илдизимдан қўпориб ташлашни истаганлар бўлса, энди буни уддалай олмас. Чунки бемалол орқа қилсам бўладиган суянчиқларим бор экан, улар бир-икки эмас, анча экан. Сўнги воқеалар шуни менга яққол кўрсатди...

ЗАФАР САТРЛАРИ

АНДИЖОН. Шонли партиямиз Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан бениҳоя руҳланган Москва районидаги Ленин номли колхоз чорвадорлари давлатга 51,5 тонна гўшт сотиб, йиллик планни муддатидан анча илгари адо этдилар.

Н. МАМАДАЛИЕВ.

●

СУРХОНДАРЁ. Бойсундаги «Сайроб» совхози коллективи пландаги 17 минг 800 дона ўрнига 17 минг 934 дона қоракўл тери топшириб, йиллик планнинг муваффақиятли бажарилганлиги ҳақида ғалаба рапорти берди.

Шунингдек, Шўрчи районидаги Жданов номли колхоз ҳам давлатга гўшт топшириш юзасидан ярим йиллик планни бажариб қўйди.

Н. МУРОДОВ,
Д. БОЙНАЗАРОВ.

●

ФАРҒОНА. Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига мусобақалашиб ишлаётган Охунбобоев райони меҳнаткашлари мамлакатга 1 миллион дона тухум етказиб бериб, социалистик мажбуриятларини бажардилар. Улар тағин 1 миллион дона тухум сотишга ваъда беришди.

А. МАДРАҲИМОВ.

Сурхондарё области, Термиз районидаги «Коммунизм» колхозининг ўртоқ А. Турсунов бошлиқ маккажўхоричилар бригадасида маккажўхори экиш кун сайин қизитилмоқда. Бригада аъзолари бу йил 110 гектар маккажўхори майдонининг ҳар бир гектаридан 500 центнердан силосбоп кўк масса етиштиришни ният қилишган. Суратда: бригаданинг тракторчиси Ҳамро Эшниёзов.

Р. Файзуллин фотоси.

ЯКУНЛАР, РЕЖАЛАР...

Мухбиримизнинг Ўзбекистон ССР маориф министри А. ҚЎЧҚОРОВ билан суҳбати

1966—1967 ўқув йилининг якунланишига ҳам саноқли кунлар қолди. Ўқув йилининг охирги босқичи — IV чорак. Деҳқон таъбирича, хирмон кўтарадиган пайт келяпти. Ҳа, ўқувчилар ҳам хирмон кўтарадилар, лекин уларнинг ҳосили центнерлар, тонналар билан эмас, балки беш баллик рақамлар билан ўлчанади.

«Беш баллик» сўзини эшитганда бундан бир йил бурунги — 26 апрель тонг отаридаги даҳшатли зилзила оқибатлари, беихтиёр, киши хаёлидан бирма-бир ўтади. Шаҳардаги шикастланган мактаб бинолари кўз олдингда гавдаланади.

«Комсомольская правда» газетасининг мухбири Песков зилзила ҳақида ёзган мақоласига «Тошкентдаги офат ва жасорат» деб сарлавҳа қўйганида жуда ҳам ҳақли эди. Ҳақиқатан ҳам. бу табиий офат бутун шаҳар меҳнаткашлари билан бир қаторда, мактаб ўқувчиларининг ҳам тинчлигини бузди, ўқиш соҳасидаги ишларни бир оз бўлса ҳам қайтадан режалаб олишга мажбур қилди. Лекин бир кун ҳам, бир соат ҳам шаҳар мактабларида ўқиш тўхтамади. Фақат синфдан-синфга кўчириш имтиҳонларини ўтказмасликка, VIII ва X синфларда битириш имтиҳонларини ярмига қисқартиришга қарор қилинди. Чунки шикастланган мактаб биноларини яна қадимги ҳолига қайтариш учун қурилиш ташкилотларига тезликда бўшатиб бериш зарурати туғилди. Ёш болалар мактаблар қошидаги пионер лагерларида дам олганлари ҳолда, юқори синф ўқувчилари ёзги каникулларининг маълум бир қисмини мактабларда ўтказиб, қурувчилар билан ёнма-ён туриб фидокорона меҳнат қилдилар.

Янги ўқув йилининг бошланишига саноқли кунлар қолганда Октябрь районидаги Ленин номли 28-мактабда бўлганимизда «Главташкентстрой» қурувчилари билан биргаликда пол бўяётган, девор оқлаётган, деразаларни тозалаб парда осаётган, ремонтдан чиққан парталарни ўқитувчилар бошчилигида синфларга ташиб киритаётган фидокор пионер ва комсомолларнинг меҳнатига қойил қолган эдик. Бутун коллектив мактаб директори Васила Хўжаева дирижёрлигида «Биринчи қўнғироқ чалингунча мактабни тўла-тўкис ўқишга тахт қилиш» музикасини чалмоқда эди. Мактаб янги ўқув йилини ўз ўқувчилари билан муваффақиятли бошлабгина қолмай, эски бино ўрнида янги бино бунёд этаётган шу райондаги 23-мактаб ўқувчиларини ҳам ўз қучоғига олди. Вақтинчалик шу мактаб коллективига бир қисм хоналарни бўшатиб берди.

Ҳозир шаҳардаги қайси мактабга борманг, имтиҳонларга қанча кун қолгани ёзилган календарга кўзингиз тушади. Календарнинг варағи камайган сари ўқувчиларнинг ҳаяжонига ҳаяжон қўшилаётганлигини. имтиҳонларни сабрсизлик билан кутаётганликларининг гувоҳи бўласиз Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига бориб. бу йилги имтиҳонлар ва бошқа масалалар устида бир неча саволларга жавоб беришни ўртоқ Анвар Марасулович Қўчқоровдан илтимос қилдик.

Савол: Зилзиланинг маориф шохобчаларига етказган зарари тўла бартараф қилиндими?

Жавоб: Маълумки, ўтган йилги зилзила шаҳардаги иншоотлар, уй-жойлар билан бир қаторда жуда кўп мактаб, боғча ва ясли биноларини ҳам ишдан чиқарди. Партия ва ҳукуматимизнинг оталарча ғамхўрлиги, совет кишиларининг бирбирига ўзаро ёрдами туфайли қийинчиликлар тезда бартараф қилинди. Шаҳар партия комитети ва ижроия комитети маориф шохобчаларини янги ўқув йилига тайёрлаш учун бутун имкониятларни сафарбар қилдилар. Бу ишда маориф ходимлари ва ўқувчилар актив иштирок этдилар. Ватанимизнинг пойтахти Москва ва барча иттифоқдош республикалардан келган қурувчилар бизга катта ёрдам бердилар. Улар шу қадар фидокорлик кўрсатдиларки, бир сентябрга қадар Фрунзе районида янги 160-мактаб биносини қуриб, фойдаланишга топширдилар. Илгариги замонлар бўлганида эди, эҳтимол, бундай ишларни бажариш учун бир неча ўн йиллар керак бўлган бўлур эди. Мана, кўриб турибсизки, ўқув йилини муваффақиятли якунлаб, имтиҳонларга яқинлашмоқдамиз.

Савол: Бу йил имтиҳонлар қай тартибда ўтказилади?

Жавоб: Бу саволга жавобни министрликнинг шу йил 3 февралдаги буйруғидан ҳам батафсил билиб олса бўлади. Буйруққа биноан ҳамма типдаги умумий таълим ўрта мактабларининг барча синфларида ўқиш 25 майда тугалланади. Икки кун ичида, яъни 28 майгача синфдан-синфга кўчириш имтиҳонлари қуйидаги фанлар бўйича ўтказилади: 5-синфларда — она тилидан (ёзма-диктант). 6-синфларда — арифметикадан (ёзма), 7-синфларда — она тилидан (ёзма-баён), 9-синфларда — геометриядан (оғзаки) Тўлиқсиз ўрта ва ўрта мактабни тамомлаш бўйича ўтказиладиган имтиҳонлар қуйидагичадир: 8-синфларда — алгебрадан — ёзма (29 майда) ва геометриядан — оғзаки, она тилидан — ёзма-баён (5 июнда) ва оғзаки имтиҳонлар ўтказилади, 10-синфлар 29 майдан 27 июнгача бўлган даврда адабиётдан — ёзма-иншо (29 майда), алгебра, геометрия, физика, химия, СССР тарихи ва жамиятшунослик, чет тилидан оғзаки имтиҳон топширадилар.

Савол: Бу йил ўқувчилар медаль билан қай тарзда тақдирланади?

Жавоб: Медаль олувчи ўқувчиларнинг масъулиятини янада ошириш, улар билимининг янада чуқур бўлишига эришиш мақсадида бу йил айрим янгиликлар киритилди. Масалан, олтин медалга тақдим қилинадиган ўқувчининг имтиҳонга киритилган фанлар бўйича фақат йиллик ва имтиҳон баҳолари «5» бўлибгина қолмай, 10-синфдаги ҳамма чорак баҳолари ҳам «5» бўлиши керак. Шунингдек, медаль олувчи ўқувчининг битирувчи синфда кундалик баҳолари ҳам «4» дан кам бўлмаслиги керак. Агар ўқувчининг у ёки бу фандан кундалик сўраш вақтида «2» ёки «3» баҳо олгани синф журналида қайд қилинган бўлса, ундай ўқувчи медалга даъвогар бўлолмайди.

Савол: Медаль олган айрим ўқувчиларнинг олий ўқув юртларига кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширолмаётгани ҳақида фикрингиз қандай?

Жавоб: Бу, бир томондан, медалчи ўқувчиларга талабчанликнинг бўшаштириб юборилгани, айрим фанлар бўйича баҳолар юзаки қўйилаётганининг оқибати бўлса, иккинчи томондан, олий ўқув юртлари ўқитувчиларининг айрим ҳолларда абитуриентларнинг билим даражасига юзаки қараб, уларни чуқур ўрганмаганликларининг оқибатидир. Тўғри, олий ўқув юртларига кириш бўйича конкурс жуда катта бўлганлиги сабабли медалчи ўқувчиларнинг кириш имтиҳонида «4» баҳо олиб қолиши табиий, лекин «2» баҳо олишини нима билан изоҳлаш мумкин?

Савол: Маориф соҳасидаги келгусига мўлжалланган янгиликлар ҳақида гапириб беролмайсизми?

Жавоб: Ёш авлодни тарбиялаш, уларга чуқур билим бериш борасида халқ маорифи ходимлари зиммасига масъулиятли вазифалар юкланган. Ўқувчиларни медаль билан тақдирлашда янги тартиб ишлаб чиқиш, бошланғич мактабларни 3 йиллик қилиб, IV синфни предметга айлантириш, юқори синфларда ҳафталик ўқиш соатини 30-32 соатга келтириш, бунинг учун ўқув планлари ва программаларига ўзгартишлар киритиш, янги дарсликлар тайёрлаш — мана шуларнинг ҳаммаси келгусида амалга ошириладиган масъулиятли вазифалардир. Шуни унутмаслик кераккн, бу тадбирлар шошмашошарлик билан бир-икки йилда амалга ошириладиган тадбирлар бўлмай, балки ўйлаб, илмий асосда амалга ошириладиган, аввал кўпчилик мутахассислар муҳокамасига қўйиладиган масалалардир.

Савол: Юбилей йилида маориф шохобчаларини кенгайтириш суръати қандай бўлади?

Жавоб: Юбилей йилида мактаб ва мактабгача тарбия муассасалари қурилиши шундай тез суръатлар билан олиб борилмоқдаки, бундай суръатни республикамиздагина эмас, умумиттифоқ доирасида ҳам ҳали учратган эмасмиз. Рақамлар тили билан гапирадиган бўлсак, 1967 йилда республикада 178 минг 208 ўринли 201 та янги типовой мактаб, 51,5 минг ўринли боғча ва ясли бинолари қурилиб, ишга туширилади. Биргина Тошкент шаҳрида 43 та мактаб фойдаланишга топширилиб, 45 минг ўқувчини ўз қучоғига олади. Шуни мамнуният билан таъкидлаб ўтиш кераккн, шаҳримизда қуриладиган мактабларнинг 26 таси бюджет ҳисобидан бўлса, 16 таси қардош республикалар томонидан совға тариқасида қуриб берилади. Ленин районида 2600 ўқувчига мўлжалланиб, замонавий типда, энг сўнгги лойиҳа бўйича қуриладиган мактаб комплекти (бу мактабда сув ҳавзаси қуриш ҳам планлаштирилган) украиналикларнинг ўзбек қардошларига эсдалик совғаси бўлади.

Савол: Анвар Марасулович, энди, кўпчилик ота-оналарни қизиқтираётган масала хусусида — Москва ва Ленинграддаги мактаб-интернатларда таълим олаётган ўзбекистонлик болаларнинг ўқишлари ва кайфиятлари ҳақида сўзлаб берсангиз?

Жавоб: Маълумки, зилзиладан сўнг 2 мингга яқин ўғил-қизларимиз Москва ва Ленинградда ўқишларини давом эттириш учун жўнаб кетган эдилар. Уларни жонажон пойтахтимиз ва Ленин шаҳрининг меҳнаткашлари худди ўз фарзандларидек, бағирларига олдилар. Мана, бир йил бўляптики, улар бардам ва соғ-саломат ўқишларини давом эттирмоқдалар. Министрликнинг махсус вакили улар билан яқиндан алоқа боғлаб турибди. Яқинда бўлиб ўтган «Москва кунлари» маросими қатнашчиларини кузатар эканмиз, пойтахтимиздан келган қардошларимиз — улуғ рус оғаларимизга, ўзбек элининг бошига оғир кулфат тушганда берган ёрдамлари учун, чексиз миннатдорчилигимизни билдириш билан бирга, улар орқали Москва ва Ленинградда таълим олаётган ўғил-қизларимизга уларнинг ота-оналари ва бутун маорифчилар номидан қизғин салом ҳам йўлладик.

А. МАЪЗУМОВ.

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

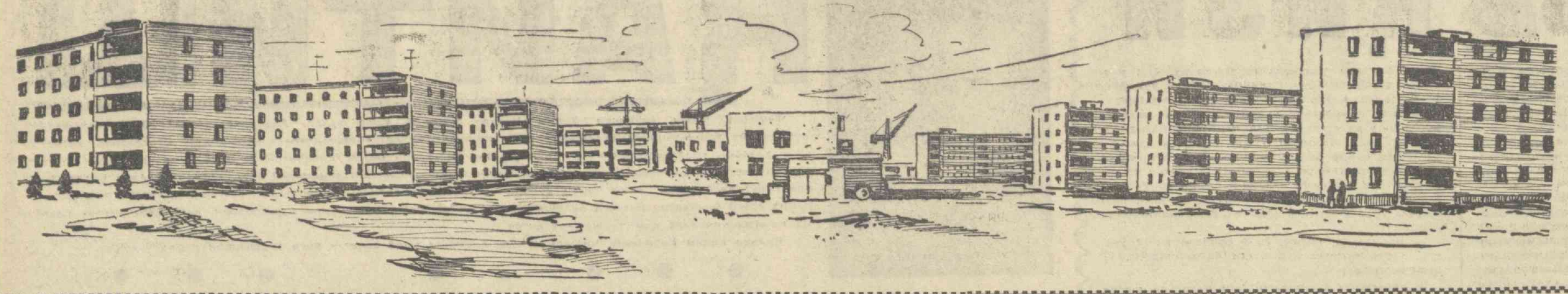

Пойтахтнинг Чилонзор массивида қардош қурувчиларнинг кучи билан тикланган бинолар буюк дўстлигимизнинг тимсоли сифатида ёрқин кўзга ташланиб турибди.

Рассом И. Исмоилов чизган бу манзарада улуғ Москвамиз бинокорлари бунёд этган муҳташам уй-жой бинолари тасвирланган.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ГЕРМАНИЯ БИРЛАШГАН СОЦИАЛИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ VII СЪЕЗДИДА

БЕРЛИН, 19 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари). Германия Бирлашган Социалистик партияси VII съездининг кеча кечқурунги мажлисида биринчи герман ишчи-деҳқон давлатини ҳар томонлама ривожлантиришнинг актуал масалаларини атрофлича, амалий муҳокама қилиш давом эттирилди.

Германия Демократик Республикасининг маориф министри Маргот Хонеккер ва Дрездендан келган студент қиз Ульрика Хаблаш Германия Демократик Республикасининг халқ маорифини ривожлантиришдаги муваффақиятлари тўғрисида, ёш авлодни тарбиялаш соҳасида қўйилаётган вазифалар ҳақида гапирдилар.

Германия Демократик Республикаси, Давлат план комиссиясининг раиси Г. Шюрер ўз нутқини республика тараққиётининг ҳозирги босқичида алоҳида катта аҳамиятга эга бўлиб қолаётган планлаштириш масалаларига бағишлади. Янги иқтисодий системани амалга ошириш борасида партия ва ҳукумат ўтказаётган тадбирлар, деди у, республиканинг бундан буёнги ривожланиши учун ғоят катта аҳамиятга эга.

Германия Бирлашган Социалистик партияси Берлин округ ташкилотининг иккинчи секретари К. Науман сўзга чиқиб, Германия Демократик Республикаси пойтахтининг меҳнаткашлари бутун халқ билан бирга партия VII съездига кўрилаётган тайёргарликда актив қатнашганликларини ва съездга яхши меҳнат совғалари билан келганликларини айтиб ўтди.

Ташқи ишлар министри Отто Винцер ўзининг нутқида Германия Демократик Республикаси ташқи сиёсатининг вазифалари тўғрисида гапирди. У, Европа хавфсизлиги проблемасининг ва ҳар иккала герман давлати ўртасида муносабатлар боғлашнинг муҳимлигини кўрсатиб ўтди. Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг «янги шарқ сиёсати» деб аталган сиёсати, деди О. Винцер, Мюнхен битимининг янги вариантидир. Ғарбий Германия ҳукумати Европадаги мавжуд аҳволни тан олишдан бош тортмоқда. У, мана шу аҳволни ўзгартирмоқ учун атом қуролини қўлга киритишга интилмоқда.

Нотиқ Германия Демократик Республикаси яшаб келаётганлиги — Европадаги тинчликнинг муҳим ва зарур омили эканлигини уқтириб ўтди. Шу муносабат билан у Бонннинг бутун немис халқи номидан якка ўзини вакил қилиб кўрсатишга даъво қилаётганлигини қатъиян қоралади. Бу даъво, деди О. Винцер, Европадаги вазиятни кескинлаштирмоқда.

Ташқи ишлар министри Германия Демократик Республикасининг Африка ва Осиё давлатлари билан муносабатларини ҳар томонлама ривожлантириш ва мустаҳкамлаш кераклигини уқтириб ўтди.

Пировардида О. Винцер, Германия Демократик Республикасининг ташқи сиёсати ўз олдига қўйилган вазифаларни бажаради, деб съезд делегатларига ваъда берди.

Молия министри З. Бем сўзга чиқиб, халқ хўжалигига илмий раҳбарлик қилишнинг катта аҳамиятини кўрсатиб ўтди. Молия органлари, деди у, экономиканинг турли тармоқларидаги ривожланишни ўз вақтида ва аниқ анализ қилиб туришлари лозим.

Мажлис охирида Германия Демократик Республикаси олимларининг делегацияси съезд қатнашчиларини табриклади. Съезд делегатлари ўринларидан туриб, олимларни гулдурос қарсаклар билан табрикладилар. Профессор Штейнбек делегация номидан съездга мурожаат қилди. У, Германия Бирлашган Социалистик партияси VII съезди ишига муваффақиятлар тилади ва социалистик Германия Демократик Республикасининг бахт-саодати йўлида ўз зиммаларига юклатилган катта вазифаларни бажармоқ учун олимлар бутун кучларини сарф қиладилар, деб ваъда бердилар.

Ю. БОРИСОВ, М. НИКИТОЧКИН, В. ЧЕРНИЧЕВ.

СЕАТО КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ АРАФАСИДА

ВАШИНГТОН, 18 апрель. (ТАСС). Кеча бу ерда СЕАТО ҳарбий блоки аъзолари бўлган давлатлар ташқи ишлар министрларининг дастлабки учрашувлари ва консультациялари бошланди. Давлат департаменти блок кенгаши сессияси бошланиши олдидан ҳар бир делегация билан айрим равишда гапиришиб келди. Давлат секретари Раск, унинг Узоқ Шарқ ишлари бўйича ёрдамчиси Банди кеча энг аввал филиппинликларни, сўнгра Жанубий Вьетнам, Янги Зеландия, Австралия делегацияларини қабул қилдилар. Ана шу консультацияларда Вьетнам проблемаси асосий ўрин тутди. Ассошиэйтед Пресс агентлигининг бош дипломатик шарҳчиси Жон Хайтауэрнинг айтишига кўра, АҚШ ҳукумати раҳбарлари ўзларининг Шарқи-Жанубий Осиёдаги «иттифоқчилари»ни Вьетнам проблемасини яқин келажакда тинч йўл билан бартараф қилишнинг ҳеч қандай истиқболи йўқ, деб огоҳлантирмоқдалар. Вашингтон СЕАТОнинг бу галги сессиясидан Вьетнам урушига яна солдатлар етказиб бериш тўғрисида янги мажбуриятлар олиш учун фойдаланишга уринмоқда.

Т. Киттикачоннинг айтганлари

ЛОНДОН. (ТАСС). Таиланд Жанубий Вьетнам ватанпарварларига қарши жангларда қатнашмоқ учун май ойида Жанубий Вьетнамга 2.400 «кўнгилли» юборади.

Таиланд бош министри Т. Киттикачон ҳозирги вақтда Таиланд қўшинларининг ана шу қисми америкалик инструкторларнинг раҳбарлигида махсус тайёргарлик кўрмоқда, деб айтган.

Рейтер агентлиги мухбирининг Бангкокдан хабар беришича, ҳозирги вақтда Жанубий Вьетнамда Таиланднинг транспорт самолётлари ва ҳарбий кемалари бор.

АДАН ХАЛҚИ Арабистон ярим оролининг жанубини Британия мустамлакачиларининг исканжасидан озод этиш учун курашни давом эттирмоқда. Адан шаҳрида ғалаёнлар сира тўхтамаяпти. Суратда: намойиш пайтида ушланган кишиларни кўриб турибсиз.

ЮПИ—ТАСС фотоси.

ГОНКОНГ — қисмати оғир шаҳарлардан бири. Камбағаллик ва айш-ишратга, ҳатто икки рикша ўтаолмайдиган ботқоқ кўчалар ва европача стилда қурилган магистралларга кўникиб қолган бу шаҳар. Ҳа, Гонконгнинг ҳаёти бевосита кўчалар билан боғланган. Кўчалар эски-тускиларни тўплаб юрадиганларнинг ҳам, фаррошларнинг ҳам, рикшаларнинг ҳам даромад манбаидир. Суратда: рикшалар пул топиш ниятида ҳожатманд кутиб туришибди.

Ю. Муравин фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ГАНАДАГИ ВОҚЕАЛАРГА ДОИР

ЛОНДОН. (ТАСС). Гана армиясининг қўмондони генерал-лейтенант Котока 17 апрель куни эрталаб бир группа армия офицерлари томонидан Ганада ҳарбий тўнтариш қилишга муваффақиятсиз уриниш вақтида ўлдирилди, деб хабар беради Рейтер агентлигининг мухбири Аккрадан. Котока мамлакатдаги ҳукмрон Миллий озодлик кенгашининг энг таъсирли аъзоларидан бири эди. Гана Миллий озодлик кенгашининг раиси генерал Анкра Бурма ҳарбий лагерида матбуот вакилларига айтдики, тўнтариш ўтказишга уринишда Гана армияси қўшилмаларидан бирининг унча катта бўлмаган қисми иштирок этган. Тўнтариш қатнашчилари қамоққа олинди, деди Анкра.

277082-ЁЗУВЧИ

Жаҳон адабиётида асрлар давомида турли хил ёзувчилар майдонга чиққан. Фашизм тамоман янги, илгари умуман бўлмаган адабиётчи нусхасини — эсэсда «мутлақо махфий» ишга қабул қилинган гестапочи ёзувчини яратди. Бундай ёзувчининг асарларига «давлат аҳамиятига» эга бўлган расмий ҳужжат сифатида қаралардн, у Гиммлер билан қора форма кийган кишилар орқали бевосита алоқа қиларди.

Романчи Эдвин Двингернинг титули СС оберштурмфюрери эди. Унинг шахсий номери эса 277082 дир. Гиммлерчи «адабиётшунослар» томонидан тузилган анкетада эса Двингерга қуйидагича характеристика берилган эди: «Национал-социалистик дунёқараши-мустаҳкам, садоқатли. СС да хизмат қилиш учун махсус тайёргарлиги даражаси — СС да хизмат қилиш учун зарур билимларга эга».

Бундай баҳо Двингернинг асарларига икки миллионлик тираж, адабиёт соҳасида шон-шуҳрат бағишлаган ва танқидчилар томонидан сўз очиш учун ўрин қолдирмаган эди. Двингер 1935 йилда мавқега биноан Дитрих Экарт номидаги адабий мукофотни олган эди.

1941 йилда эса СС рейхсфюрери Гиммлернинг штаб бошлиги штандартенфюрер Ульман имзо чеккан ҳужжат билан Шарқий фронтга жўнаб кетди. Бу ҳужжатда шундай дейилган эди:

«Мазкур гувоҳномани кўрсатувчи —СС оберштурмфюрери Двингер (зондерфюрер) СС рейхсфюрерининг шахсий кўрсатмасига биноан ССнинг (СС-нинг қўшинлари, СД полицияси, хавфсизлик хизмати ва бошқаларнинг) Совет Иттифоқининг босиб олинган территориясидаги иш тажрибасини ўрганиш ва умумлаштириш мақсадида шарқий областларда юрибди.

СС рейхсфюрери оберштурмфюрер Двингерга бундан кейинги ишларида зарур бўладиган ҳар қандай масалаларни ўзича ҳал қилиш имконияти берилади. Бунга кўра, Двингер иш олиб боришда мутлақо мустақил одамдир. Тегишли маъмурлар унга ҳар томонлама ёрдам бермоқлари лозим».

Двингер «рус кампанияси» бошланмасдан бурунок Гиммлер билан учрашган эди. Улар ёзувчи Москвада Гиммлернинг «шарқий ишлар» бўйича шахсий эксперти лавозимини эгаллаши тўғрисида келишиб олдилар.

Двингер «ўзининг ижодий командировкаси» пайтида қандай «тажриба»ни ўрганганини ва умумлаштирганига энди шубҳаланмаса ҳам бўлади. Шуни қўшиб қўйиш кифояки, уни совет ҳарбий маҳбуслари учун лагерга, Варшава геттосига, гестапонинг қамал ичида ётган Минскдаги қамоқхоналарига бемалол киритиша берган эди.

Бугун Ғарбий Германиядаги адабий энциклопедиялар ва справочникларда Эдвин Эрих Двингернинг бу соҳадаги фаолияти тўғрисида оғиз очмасликка ҳаракат қилинмоқда. Франц Ленартцнинг «Бугунги немис шоирлари ва ёзувчилари» (1963) деган луғатида Двингер «ёзувчи-солномачи», ҳужжатли романлар автори деб айтилган. Бироқ бу луғатда Бредель, Штритматтер, Куба, Фюрнберг, Фюман каби бугунги немис шоирлари ва ёзувчилари учун ўрин топилмаган; Бехер «жанжалкаш коммунистик лирик», Анна Зегерс эса шахсиятнинг инқирозга юз тутишидан далолат берувчи ёзувчи деб таърифланган.

Двингер 1966 йилда «12 суҳбат. 1933—1945» деган янги китобни нашр эттирди.

«Очиғини айтганда,—деб ёзади Двингер,— мен большевизм устидан ғалаба қилишга интилган эдим. Россия билан бўлган урушимизда ҳам ана шу истак билан яшадим. Ўша ерда ҳам мен фақат бир нарсани— большевизм устидан ғалаба қозонишни қумсаган эдим...»

Китобхонга Двингернинг ҳамсуҳбатларини—унинг янги асаридаги персонажларни таништириш вақти етди. Булар СС рейхсфюрери Гиммлер, генераллар Гудериан ва фон Арним гаулейтер Форстер, учинчи рейхнинг қишлоқ хўжалик министри Дарре, гитлерюгенд раҳбари ва гаулейтер Венн Бальдур фон Ширах, сотқин Власовлардир.

Двингернинг мемуарларини «Жаҳон жандарми излаб» деган сарлавҳа билан аташ ҳам мумкин эди. Бироқ, урушдан кейинги тажриба кўрсатганидек, Двингернинг коммунизм билан кураш эстафетаси Америка империалистларининг қўлига ўтди. Лекин 277082-ёзувчига ҳатто Гитлер ҳам ёрдам бермагани каби, америкаликлар ҳам бундай жандарм излаётган фашистик ёзувчиларга ёрдам кўрсата олмайди.

Ошини ошаб, ёшини яшаб бўлган нацистнинг алахсирашини агар ГФРда ҳозир тез-тез расмий минбарлардан туриб, деярли тўла такрорланаётганини ҳисобга олмаганимизда бунчалик аниқ анализ қилишнинг ҳожати ҳам йўқ эди. Бавария Альпи жимлигида 277082-ёзувчи яшаяпти, ҳаракат қиляпти ва расмий мадад оляпти. Унинг Ғарбий Германияда фақат ноширлари ва китобхонлари эмас, балки ҳомийлари ҳам кўп.

Двингернинг эсдаликларида Власовга алоҳида ўрин берилган. Қонхўр, сотқин Власов Двингер китобида «озодлик курашчиси», «идеалист» қилиб тасвирланган. Асарда биз бу аблаҳ билан Эдвин Двингер ўлим талвасасида Америка разведкасига ўтиб кетган пайтдагина ажралишамиз. 277082-ёзувчи эса «Америка маъмурлари билан Германия халқи ўртасида воситачи» ролини бажара бошлади.

Бугунги кунда Ғарбий Германияда ана шу воситачининг асари ўқилмоқда. Хуллас, ГФР реваншчилари Европада иккинчи жаҳон уруши даврида қўлга кирита олмаган «мавқни» эгаллаш мақсадида ҳар қандай воситаларни ишга солмоқдалар. 277082-ёзувчининг алахсирашлари ҳам ана шундай воситалардан биридир.

«Новое время»дан.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ бугун

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00—**Телевизион янгиликлар**, 18.15—**Биринчи халқ шоири — Сўфизода** (ўзбек тилида адабий эшиттириш), 18.40 — **КВН.**

20.30 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.50 — **Тошкент истиқболи**, 21.10 — **Ёркин ҳаёт** (тележурнал), 22.00 — **В. И. Ленин образи—экранда.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Биз Ильич набиралари** (болалар учун), 18.25—**Ильичга хат** (кинофильм), 18.45—**Чизма геометрия** (сиртдан ўқиётган студентлар учун ўқув программа), 19.30 — **Телевизион янгиликлар.**

19.45 дан—**Москва кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 20/IV да **Спартак**, 21/IV да **«Баҳор» ансамблининг ҳисобот концерти.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/IV да **Улимдан кучли**, 21/IV да **Сарвқомат дилбарим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 20/IV да **Тошболта ошиқ**, 21/IV да **Махтумқули.**

КИНО

Йўлбарс кўрфази — «СПУТНИК», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

Монастир сояси — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кеч соат 10 да).

Мен севган киши — «ЎЗБЕКИСТОН», СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Ғилдиракни ким ўйлаб топган? — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 7 да).

Кеча, бугун, эртага — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9-15 минутда), «МОСКВА» (кундуз 2 ва кеч 8 да).

Уч бақалоқ (эрталаб соат 10 да), **Ғазаб** (кундуз ва кечқурун)—«ЧАЙКА».

Қўзғолон — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
20-23 апрелда
Ўзбекистон ва Туркманистон ССР халқ артисти
Комилжон ОТАНИЁЗОВ
раҳбарлиги ва иштирокида

ХОРАЗМ АНСАМБЛИНИНГ КОНЦЕРТИ

Концертда **Олмахон Ҳайитова, Муҳаббат Қизларбекова, Шариф Исмоилов, Анор Отажонова, Ражаб Исмоилов** ва бошқалар қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Обуначилар диққатига!

Марказий газеталарга

ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА:

Правда,
Известия,
Сельская жизнь,
Экономическая газета,
Труд,
Комсомольская правда,
Пионерская правда
Литературная газета,
Медицинская газета,
Советская культура,
Советский спорт,
Строительная газета ва бошқалар, шунингдек республика газеталарига ҳам обуна қилиш давом этмоқда.

Узбекистон ССР Алоқа министрлиги «Союзпечать» бошқармаси.

Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
ОНАЛАР ВА БОЛАЛАР СОҒЛИҒИНИ САҚЛАШ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ
қуйидаги вакант вазифаларда ишлаш учун

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

мудирлар: биохимия лабораторияси, жисмоний тарбия ва мактабгача ёшдаги болалар тарбияси сектори (медицина фанлари кандидати);

младший илмий ходимлар: ёш болалар патологияси (2 ўрин), янги туғилган болалар физиологияси ва патологияси, жисмоний ўсиш, акушерлик-гинекологик ва бактериология лабораториялари бўлими секторлари.

Конкурс муддати эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар институт директори номига қуйидаги адрес бўйича юборилади: Тошкент шаҳар-48, Ясельная кўча, 50-уй.

КАТТАҚЎРҒОН ШАҲРИДА
23, 24 апрелда
1967 йилда чиқарилган

ИККИНЧИ ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИНИНГ ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ БЎЛАДИ

Тиражда умумий суммаси 877500 сўмлик 612500 буюм ва пул ютуқлари ўйналади, шу жумладан: «Волга», «Москвич-408» автомашиналари, «М-63», «ИЖ-Планета» мотоцикллари, пионинолар, мотороллерлар, «Зил-Москва», «Памир», «Саратов-2» холодильниклари, «Восход», «Рубин-102» телевизорлари, баянлар, радиолалар, гилам ва гилам паёндозлар, қимматли буюм ва пул ютуқлари.

Ўтган йилги пул-буюм лотереяси тиражининг ютуқлар сонига қараганда бу йил ютуқлар сони икки марта кўпайтирилган.

Лотерея билетларини сотиб олингиз!

УЗОҚ ШАРҚ БАЛИҚ САНОАТИ КОРХОНАЛАРИДА
ишлаш учун
ЁЛҒИЗ ЭРКАКЛАР ВА ХОТИН-ҚИЗЛАР
(6 ойлик муддатга)

ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ

Меҳнат шартномасини тузганларга бир йўла ёрдам пули ва суткалик харажат ҳақи тўланади.

Иш жойига етиб борилгунча ва шартнома тамом бўлганидан сўнг доимий турар жойига қайтиб келиши учун транспорт ҳақи тўланади.

Область ижроия комитети, шаҳар, район ижроия комитети ҳузуридаги ишчиларни қабул қилиш ва кўчириш бўлими ҳамда ташкилотларига, Тошкент шаҳрида эса — Привокзальная кўчаси, 13-уйга мурожаат қилиниши мумкин.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
бугун

Янги программа

Москва цирки артистларининг гастроли ва Ҳиндистон филлари аттракционининг давоми.

Ҳиндистон филларини ўргатувчи — **Анатолий Корнилов.**

Артист Бирюков иштирок этади.

Томоша якшанба куни 3 марта — кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда, бошқа кунларда кеч 7 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

Муқимий номли ўзбек давлат музикали драма ва комедия театри коллективи солист **Хомиджон ХОЛМАТОВ**нинг бевақт вафоти муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик—В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В38679, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ А — 93. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р. 05321.